

MUSIKHÖGSKOLAN
Ingesund

"Att vara bred är en tillgång"

En kvalitativ intervjustudie av fyra sångpedagogers syn på genreval i sångundervisningen på gymnasiet

---

"Being broad is an asset"

A qualitative interview study of four vocal teachers approach to choice of genre in teaching song in high school

---

Sophie Adamsson

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Institutionen för konstnärliga studier

Musiklärarprogrammet, inriktning gymnasieskolan

Självständigt arbete 2, avancerad nivå, 15 hp

Handledare: Lia Lonnert

Examinator: Ragnhild Sandberg-Jurström

Datum: 2017-05-22

Sammanfattning

Kurstitel: Självständigt arbete 2 – Musiklärare
Kurskod: MUAL15
Nivå/högskolepoäng: Avancerad nivå, 15 hp
Termin och år: VT 2017

Syftet med denna studie är att undersöka hur gymnasieelevers individuella sånglektioner skiljer sig åt beroende på i hur stor utsträckning sångpedagogernas eget genreintresse styr. Studien är baserad på fyra semistrukturerade intervjuer där två sångpedagoger har sin hemvist inom den klassiska sångtraditionen och två sångpedagoger har sin hemvist inom den afroamerikanska sångtraditionen. Studien är av jämförande karaktär där fokus ligger på eventuella likheter och skillnader mellan sångpedagogers synsätt inom de två olika genrerna. Den teoretiska utgångspunkten för studien utgår från ett sociokulturellt perspektiv och hur kulturella redskap och omgivningar påverkar undervisningen och lärandet. Studiens resultat visar att sångpedagogerna har fler åsikter som förbinder dem samman än vad de har som skiljer sig åt gällande medvetna genreval, hur deras eget genreintresse påverkar sångundervisningen och synen på läroplanen i förhållande till lektionen och dess innehåll. Intervjupersonerna skiljer sig åt gällande lektionsupplägget för nybörjarelever samt sitt personliga musiklyssnande. I diskussionen lyfts sedan de teman som uppkommit i resultatet utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Dessa teman är: medvetna och omedvetna val gällande genre, läroplanen som redskap i sångundervisningen samt det egna genreintresset som redskap i sångundervisningen. Det som framkommer är att sångpedagogernas olika redskap påverkar hur de arbetar i och kring sin sångundervisning på gymnasiet.

Nyckelord: Sång, genreval, klassisk musik, afroamerikansk musik, sociokulturellt perspektiv, semistrukturerade intervjuer

Abstract

Course Title: Thesis 2 – Music Education
Course Code: MUAL15
Credits: Advanced level, 15 credits
Semester and year: Spring term, 2017

The purpose of this study is to examine how individual singing lessons for high school students differ depending on to which extent the vocal coach is driven by their own interests concerning genre. The study is based on four semi-structured interviews where two vocal coaches have their home turf in classical music, and two vocal coaches have their home turf within the african american genres. The study is of comparative nature where the focus is on eventual similarities and differences between vocal coaches' viewpoints within the two genres. The theoretical perspective of the study takes its stand in the socio cultural perspective and how cultural tools and surroundings affect teaching and learning. The result of the study shows that the vocal coaches have more conformed opinions than they have conflicting ones when it concerns informed choices in genre, how their own interests affect their teaching and the views on the curriculum in relation to the lesson and its content. The interviewees differ when it comes to how they plan lessons for beginners and how they themselves listen to music. In the discussion the themes that surface in the result are discussed from a socio cultural perspective. These themes are: informed and uninformed choices concerning genre, the curriculum as a tool in teaching and the teachers' own personal interests concerning genre. The conclusion is that the different tools the vocal coaches use affect how they work in and surrounding their teaching of high school students.

Keywords: Singing, choice of genre, classical music, african american music, socio cultural perspective, semi- structured interviews

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	6
1 INLEDNING	7
1.1 INLEDANDE TEXT	7
1.2 PROBLEMMOMRÅDE.....	7
1.3 ARBETETS DISPOSITION.....	8
2 BAKGRUND	9
2.1 FORSKNINGSFÄLTET.....	9
2.1.1 Lärarens profession	9
2.1.2 Genrer och sångundervisning.....	9
2.1.3 Definition av begreppet genre	11
2.1.4 Skillnader mellan olika musikaliska kulturer och individuell motivation	11
2.1.5 Ämnesbeskrivning i musik och kursplanens funktion.....	12
2.2 PROBLEMFORMULERING, SYFTE OCH FORSKNINGSPRÅG	13
3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	14
3.1 VETENSKAPS- OCH KUNSKAPSTEORETISKA PERSPEKTIV	14
3.2 STUDIENS TEORETISKA PERSPEKTIV – ETT SOCIOKULTURELLT PERSPEKTIV	14
3.2.1 Kulturella omständigheter	14
3.2.2 Mediering genom redskap.....	14
3.2.3 Appropriering	15
3.2.4 Den närmaste utvecklingszonen.....	15
3.2.5 Intresse och emotionell påverkan	16
4 METOD	17
4.1 METODOLOGISKA UTGÅNGSPUNKTER	17
4.1.1 Kvalitativ forskning, interpretativism, deduktiv och induktiv teori	17
4.1.2 Forskningsdesign	17
4.1.3 Semistrukturerade intervjuer	18
4.1.4 Ljudinspelning	18
4.2 DESIGN AV STUDIEN.....	19
4.2.1 Urval av respondenter	19
4.2.2 Datainsamling.....	20
4.2.3 Bearbetning och analys.....	21
4.2.4 Etiska överväganden.....	21
4.2.5 Giltighet och tillförlitlighet.....	22
5 RESULTAT	24
5.1 LÄRARNAS TANKAR KRING LEKTIONSINNEHÅLL OCH GENREVAL	24
5.1.1 Lärare K1.....	24
5.1.2 Lärare K2.....	25
5.1.3 Lärare A1	26
5.1.4 Lärare A2.....	27
5.2 PEDAGOGENS SYN PÅ LÄROPLANEN I FÖRHÅLLANDE TILL LEKTIONEN OCH DESS UPPLÄGG	28
5.2.1 Lärare K1.....	28
5.2.2 Lärare K2.....	29
5.2.3 Lärare A1	29
5.2.4 Lärare A2.....	30
5.3 SAMMANFATTNING	30

6 DISKUSSION	32
6.1 RESULTATDISKUSSION	32
6.1.1 Val gällande genre.....	32
6.1.2 Läroplanen som redskap i sångundervisningen	33
6.1.3 Det egna genreet som redskap i sångundervisningen.....	34
6.2 METODDISKUSSION	35
6.3 ARBETETS BETYDELSE	36
6.4 FORTSATT FORSKNING	36
REFERENSER	38
BILAGOR	40

Förord

Jag vill börja med att tacka mina intervjupersoner som har ställt upp med att delta i denna studie. Under intervjuerna uppkom många intressanta tankar och diskussioner. Utan er hade arbetet inte kunnat genomföras.

Jag vill även tacka min handledare Lia Lonnert som har varit till en fantastisk hjälp. Utan din handledning hade arbetet varit svårt att genomföra.

1 Inledning

I detta kapitel presenteras först en inledande text där mitt valda intresseområde beskrivs. Därefter presenteras studiens problemområde samt dispositionen i arbetet.

1.1 Inledande text

Under mina år som lärarstudent på musikhögskolan har jag varit ute på flera praktikplatser runt om i Sverige. På varje praktikplats har jag haft ynnesten att både få iaktta och leda elever i olika konstellation och situationer så som ensembler och individuella sånglektioner. De sångpedagoger jag har haft som handledare under mina praktikperioder har haft olika intresseområden och deras tjänster har sett väldigt olika ut innehållsmässigt. Det de dock har gemensamt är att de alla har individuella sånglektioner i sina scheman. När jag har fått önska var jag vill vara under mina praktikperioder har jag aldrig riktigt tänkt på om sångpedagogen är specialiserad inom någon specifik genre. Jag har hela tiden utgått från tanken om att alla sångpedagoger har något nytt de kan lära mig oavsett vilken genre de själva ser sig tillhöra. Som sångpedagog och musikinlärare tycker jag att det är viktigt att bland annat en stor bredd och kunskap kring genrer finns. Det är vår uppgift som musikinlärare att lägga grunden till elevens musikaliska bana och därigenom visa på att det finns olika genrer, instrument och uttryckssätt för eleven att välja mellan. Detta innebär dock inte att en musikinlärare kan allt om vad genrer, instrument eller uttryckssätt heter utan som alla andra yrken så lär man sig längs vägen. Jag tror också att musikhögskolan som institution har ett finger med i spelet när det kommer till vad vi musikinlärarstudenter lär och inte lär oss. När sökningar till musikhögskolan görs måste den blivande studenten söka till en viss genre. Att dela in studenter i olika genrer inför studietiden leder till att vissa genreområden täcks in bättre än andra. Detta borde med stor sannolikhet spegla sig i musikinlärares kommande undervisning. Under varje praktiktillfälle har jag förundrats över hur sångpedagogernas låtmateriale och arbetsområden varierar. Efter varje avslutad praktik har jag alltid haft en fråga hängandes i luften: hur mycket påverkar sångpedagogernas eget genreintresse elevernas sångundervisning? Jag har under en längre tid undrat över hur sångpedagogerna har tänkt gällande genreinnehåll och hur de anpassar sig efter detta.

1.2 Problemområde

Mitt problemområde i denna studie handlar om att få reda på hur olika sångpedagoger tänker kring sina genreval i sångundervisningen på gymnasiet. Jag vill få reda på om pedagogerna aktivt tänker på att variera genreinnehållet i den individuella undervisningen eller om de utgår från sin egen bekvämlighetszon och ser till vad de själva kan bäst. Jag vill också få reda på hur pedagogerna anpassar lektionsinnehållet gentemot det centrala innehållet och kunskapskraven i Lgy11. Anledningen till varför jag vill göra denna studie är för att jag vill få en inblick i hur olika sångpedagoger tänker kring fokus på genrer samt hur de arbetar för att eleverna ska få en så stor genrekännedom som möjligt. Jag hoppas att denna studie kan ge sångpedagoger en vilja till rannsakan och reflektion av sin egen undervisning samt att den ger en inblick i hur man som sångpedagog kan arbeta med genrer på olika sätt. Min uppfattning genom alla år som sångelev har varit att sångpedagogen lägger väldigt mycket tid på den genre som hen känner sig mest bekväm med. När pedagogerna sedan ska beröra en genre som är utanför hans bekvämlighetszon upplever jag ofta att denna så snabbt som möjligt ska slutföras för att sedan gå tillbaka till pedagogens "favoritgenre". Min uppfattning har också varit att vissa pedagoger enbart genom att snudda vid någon enstaka låt i olika genrer känner att de har avverkat genren som arbetsområde. På så sätt menar pedagogerna att punkterna i det centrala innehållet samt några av kursens kunskapskrav har uppnåtts.

1.3 Arbetets disposition

Arbetet inleds med en övergripande text om det valda intresseområdet gällande pedagogers genreval i sångundervisningen på gymnasiet, vilket följs av en utvecklad text om problemområdet genreval. I bakgrundskapitlet presenteras relevant tidigare forskning inom det valda ämnesområdet, annan för området relevant litteratur samt studiens problemformulering, syfte och forskningsfrågor. I arbetets tredje kapitel presenteras de teoretiska utgångspunkterna som ligger till grund för arbetet, det vill säga konstruktionism och sociokulturellt perspektiv. I kapitel fyra presenteras studiens metodologiska utgångspunkter samt val av metod. Här redogörs också för urval av informanter, studiens genomförande samt dess trovärdighet och giltighet. I kapitel fem presenteras resultatet av de analyser som har gjorts av intervjuer med fyra sångpedagoger. De teman som presenteras berör sångpedagogernas musikaliska bakgrund, pedagogernas tankar gällande lektionernas innehåll och genreval samt pedagogens syn på läroplanen i förhållande till lektionens upplägg. Slutligen diskuteras resultatet och metoden i relation till den tidigare forskningen som presenterades i bakgrundskapitlet följt av tankar kring arbetets betydelse och fortsatt forskning. I sista delen av arbetet följer en referenslista och bilagor till föreliggande studie.

2 Bakgrund

I detta kapitel presenteras relevant tidigare forskning inom det valda ämnesområdet och annan för området relevant litteratur. Urval av forskning och litteratur har gjorts utifrån relevanta punkter rörande skolans arbete och uppdrag samt för att visa på betydelsen kring att anställa utbildade och kompetenta lärare. Litteratur rörande begreppet genre tas upp då studiens forskningsfrågor baseras på dess innebörd. Forskning som berör sångundervisning har tagits med då den individuella sånglektionen står i fokus i denna studie. Avslutningsvis presenteras studiens problemformulering, syfte och forskningsfrågor.

2.1 Forskningsfältet

I detta avsnitt presenteras forskning som berör lärarens profession, genrer och sångundervisning, definition av begreppet genre, skillnader mellan olika musikaliska kulturer, individuell motivation samt ämnesbeskrivning i musik och kursplanens funktion. Därefter presenteras studiens problemformulering, syfte och forskningsfrågor.

2.1.1 Lärares profession

I en metodikbok skriven av Walker (1989) tas olika ”nycklar” upp som kan gynna musikundervisningen inom skolans värld. Walker anser att en kombination mellan effektiv pedagogik, musikaliska färdigheter och förmågan att klara av olika organisatoriska skyldigheter är betydelsefull för att uppnå en lyckad karriär som musklärare. I boken tas olika kategorier upp gällande vilken roll muskläraren kan ha. Walker menar att utexaminerade musikstudenter från framgångsrika skolor har fördelar för att kunna bli bra musklärare eftersom de själva har haft musikaliskt effektiva och organiserade musiklektioner under sin skolgång. Detta anses bero på att pedagoger ofta lär ut så som de själva har blivit lärda.

Andersson (2005) skriver att resultat visar på att bristen på kompetenta musklärare har varit stor men att detta börjar förändras då musikskolorna har kunnat ställa krav på rätt kompetens till de lediga tjänsterna som finns. Enligt Andersson har ”spretig” kompetens i kollegiet blivit resultatet av att bristen på erfarna och kompetenta lärare har funnits samt för att ledningen på landets musikskolor inte riktigt har vetat hur den pedagogiska verksamheten ska se ut. Andersson menar att bristen på praktiska undervisningserfarenheter har lett till att många lärare arbetar på samma sätt som de själva har blivit lärda.

Sandberg (1996) vill med sin avhandling bidra med kunskap kring vad musikundervisning i grundskolan är och vilka villkor detta ämne har i dagens skolutveckling. Syftet med Sandbergs studie är att genom att förstå och beskriva samspelet mellan musikundervisningens inre liv och yttre villkor utveckla teoretiska och metodiska redskap. Sandberg skriver att det finns en problematik kring skolans musikaliska kunskapsförmedling och samhällets musikindustri vilket i sin tur frambringa frågor kring hur lärare tolkar läroplanens mål och hur dessa mål sedan realiserar och praktiserar i undervisningen.

2.1.2 Genrer och sångundervisning

I ett examensarbete skrivet av Proba (2013) är syftet att se på hur olika sångpedagoger inom den klassiska genren och pop-genren ser på individuell undervisning på eftergymnasial nivå. Arbetet är en kvalitativ intervjustudie med öppna följdfrågor och det teoretiska perspektivet i studien är designteoretiskt. I sitt resultat skriver Proba om hur intervjupersonerna ser på det musikaliska uttrycket i de olika genrerna, hur de ser på den tekniska träningen i respektive genre, vilket klangideal som vill uppnås samt hur intervjupersonernas flexibilitet i användandet av metoder ser ut. I resultatet skriver Proba om att hennes intervjupersoner anser att rösten

är samma instrument oberoende av vilken genre du sjunger i men att det är den tekniska klangfärgen som avgör vilken genretillhörighet rösten har. En av intervjupersonerna menar att klangbehandlingen hos pop-sångare respektive klassiska sångare överlag är väldigt olika och att detta gör att det som sångare är väldigt svårt att gå emellan dessa genrer. Studiens resultat visar också att två av intervjupersonerna anser att det inte krävs samma ihållande övning inom pop-sång som i klassisk sång. Sångpedagogerna i Probas studie anser att det är av stor vikt att sångaren förstår och kan behärska röstens funktioner oavsett genre. En av intervjupersonerna trycker på vikten av att eleven förstår skillnaderna mellan röstbehandlingens olika tekniska fokus gällande de olika genrer. Om eleven vill röra sig mellan dessa genrer är det viktigt att läraren berättar om att vissa svårigheter kan uppkomma. Sångaren kommer behöva arbeta med sin röst på ett annat sätt än vad den brukar. Intervjupersonen menar att detta ska ses som en motivationsfaktor istället för ett nederlag.

Waite (2013) skriver i sitt examensarbete om att hon med studien vill få en ökad inblick i sångundervisningen på gymnasiet. Syftet med studien är att se hur sångpedagogerna hanterar genreområdet jazz i sångundervisningen på gymnasiet med utgångspunkt i kursplanens mål om genrebredd. Intervjuerna i studien är baserade på en halvstrukturerad intervjuform där det teoretiska perspektivet är sociokulturellt. I sitt resultat skriver Waite om hur informanterna ser på jazzen som ett redskap för att utveckla sångtekniken och hur genren ses som ett redskap för att få genrebredd och repertoar. En av studiens informanter är klassiskt skolad och menar att det är stor skillnad mellan klassisk sång och jazzsång. Inom den klassiska genren menar informanten att det finns ett specifikt klangideal och ett krav på att denna klang ska vara perfekt. Inom den klassiska genren finns också vissa krav på vad som är stilmässigt rätt och hur detta ska utföras. När jämförelsen mellan genrer görs hos informanten framkommer att jazzgenren för henne är förknippad med frihet, variation, personligt utrymme samt känslan av att kunna experimentera. I studien uppkommer också att alla informanter anser att genrebredd ska finnas med som en konstant röd tråd i sångundervisningen. Trots att ordet genrebredd inte nämns förrän i gymnasiets sista sångkurs menar informanterna att det är viktigt att själva tanken kring genrebredd ska finnas med redan från första sångkursen. Alla informanter anser att deras roll som pedagog är att hjälpa och stödja eleven gällande vilken musikalisk riktning hen vill ta.

Sandberg-Jurström (2016) skriver i sin artikel om hur olika förutsättningar kring kroppsligt musikaliskt lärande skapas och hur detta tar sig uttryck i den individuella sångundervisningen på musikhögskolans lärarutbildning. De studerade sångpedagogerna och studenterna har sina musikaliska hemvister inom folkmusik, improviserad musik och västerländsk konstmusik. Studiens resultat utgår från videodokumentationer av tre sångpedagogers individuella sångundervisning med tre studenter. Videodokumentationerna har sedan transkriberats och analyserats. Under transkriptions- och analysprocessen låg fokus på att ta reda på hur det musikaliska innehållet designades, representerades och gestaltades och på vilka sätt detta skapade förutsättningar för kroppsligt lärande i undervisningssituationen. Studien utgår från ett multimodalt och socialsemiotiskt perspektiv. Sandberg-Jurströms resultat visar att alla studenter har möjlighet att lära sig den instuderade musiken genom kroppslig förståelse, uttryck, kontexter, associationer och interaktion. Studiens resultat visar att kroppen används som gestaltande resurs vilket utvecklar studentens förståelse kring den musik som studeras. Sandberg-Jurström menar också att kroppen blir en viktig resurs i studentens och lärarens samspel samt att elevens musicerande och övande med hjälp av denna kopplas till ett sammanhang. I studiens resultat framkommer olika tankar kring att avsaknaden av alternativa kroppsliga kunskapsformer kan hindra studentens musikaliska utveckling. Sandberg-Jurström menar att det

är av stor vikt att olika kroppsliga kunskapsformer erbjuds i olika typer av undervisnings-sammanhang så att lärarstudenten skaffar sig en så stor bredd som möjligt.

Hultberg (2009) skriver i sin artikel om hur musikaliskt lärande kan ses utifrån ett kulturpsykologiskt perspektiv. Studien är baserad på resultat från flertalet longitudinella fallstudier som har gjorts i olika musikskapande situationer. Studien är avgränsad till hur olika personer lär in olika musikaliska kunskaper genom sitt instrument. Resultatet i Hultbergs studie visar att människans tidiga erfarenheter definierar individens handlingar. Det kan också vara svårt för lärare att skapa sig en uppfattning om hur deras studenter lär sig på bästa sätt då det kan finnas skillnader mellan studentens kunskapsutveckling och lärande. Hultberg menar att studenter i vissa lektionssituationer kan imitera läraren i större grad än vad hen kan bearbeta informationen. Detta kan i sin tur leda till att studenten kan ge intryck av att den har kommit längre i utvecklingen än vad den har.

2.1.3 Definition av begreppet genre

I Sohlmans musiklexikon (1976) definieras begreppet genre som ett sätt till att försöka systematisera olika uttrycksformer som framträder ur olika konstarter. I musikaliska sammanhang avser begreppet genre enligt Sohlmans musiklexikon olika typer av musik som är indelade efter olika kriterier så som funktion, besättning, stil, intention och formell uppläggnig. I Sohlmans musiklexikon beskrivs följande definition av ordet:

Eftersom termen g. följaktligen ofta i dagligt tal tillämpas på olika nivåer, vilkas gränser och samband är diffusa, är det sällan möjligt att direkt jämföra olika genrer eller insätta dem i en renodlad hierarki. (Kask, 1976, s. 95)

Enligt Sohlmans musiklexikon (1976) används begreppet genre i en vid och aningen oklar bemärkelse då olika överordnade musikkategorier så som folkmusik, jazz, konstmusik och populärmusik tillämpas.

Lilliestam (2006) skriver att det finns många olika begrepp kopplade till musik som exempelvis musikvärld, genre, musikkultur och stil. Lilliestam menar att dessa begrepp ligger relativt nära varandra men att de lägger vikt vid olika saker som inte gör dem helt synonyma med varandra. I boken står att läsa att begreppet genre enligt Lilliestam innehåller olika slags tecken. Detta innebär att begreppet genre förutom det klingande resultatet exempelvis innehåller utseenden, visuella koder, beteenden samt olika texter.

2.1.4 Skillnader mellan olika musikaliska kulturer och individuell motivation

Gaunt och Hallam (2009) skriver om olika karakteristiska drag inom olika musikaliska kulturer. Gaunt och Hallam skriver att det finns tre tydliga skillnader mellan olika musikaliska kulturer där var och en av dessa kan ha inverkan på musikerna. De skillnader som Gaunt och Hallam tar upp berör själva musiken vilket bland annat inkluderar användandet av notation, muntliga traditioner, relationen mellan komposition och framförande, improvisationens roll, formell eller informell inläring och undervisning samt undervisning individuellt eller i grupp. Gaunt och Hallam menar att de ovannämnda skillnaderna i musiken skapar ett dynamiskt system inom de olika musikaliska kulturerna. Enligt författarna associeras olika musikaliska genrer med olika förväntningar gällande framförande då vissa genrer ser framförandet som mer självklart än andra.

Hallam (2009) skriver också om musikers individuella motivation och vilka olika faktorer som spelar in. Enligt Hallam stimuleras musiker personligen genom att skapa musik eftersom detta ger sociala fördelar. Hallam menar också att balansen mellan skapandet av musik och de sociala fördelarnas betydelse kan förändras ju längre personen ägnar sig åt sin musik.

2.1.5 Ämnesbeskrivning i musik och kursplanens funktion

I ämnesbeskrivningen för musik på gymnasiet står att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla färdigheter vokalt både på gehör och efter noter. Eleverna ska också kunna använda ett musikaliskt och konstnärligt uttryck. I musikundervisningen på gymnasiet ska eleverna också skaffa sig kunskaper om stildrag, begrepp och musik från olika kulturer och tider. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att improvisera på sitt instrument. I kursen *instrument eller sång 1* tas grundläggande repertoar och grundläggande musikalisk stil, tolkning och form upp som centrala delar (Skolverket, 2011). I kursen *Instrument eller sång 1* i Lgy11 ska eleven bland annat uppnå följande:

Eleven spelar eller sjunger, avkodar och realiserar en enkel notbild på sitt instrument eller med röstens med viss säkerhet. Eleven uppfattar med viss säkerhet en enkel musikalisk figur via gehöret och återger den på sitt instrument eller med röstens med tillfredställande resultat. (Skolverket, 2011 s. 15)

Kursen *Instrument eller sång 1* är den första instrumentkursen på gymnasiet där det är meningen att eleven ska skaffa sig grundläggande kunskaper inom valt instrument (Skolverket, 2011). Skolverket skriver att eleven med viss säkerhet ska klara av att sjunga, avkoda och realisera en enkel notbild samt att enkla musikaliska figurer ska kunna återges. Kursen *Instrument eller sång 1* på gymnasiet är enligt Skolverket en kurs där baskunskaper inom det valda instrumentet ska förvärfvas.

Enligt Rostvall och West (1998) har kursplaner flera olika funktioner. En av funktionerna är att utförande, villkor och mål i undervisningen måste formuleras i skrift vilket på så sätt gör att ämnets innehåll blir tydligare för både elever och lärare. Kursplanerna gör också att ämnets dolda innehåll blir synligt för elever och deras föräldrar, skolledning, andra lärare i kollegiet, politiker samt övriga aktörer i andra skolformer. Genom att använda sig av kursplanen kan läraren tydliggöra vad undervisningen innehåller och vad den går ut på. Att utvärdera kursplanerna kan innebära att olika parametrar måste förändras och omarbetas. Rostvall och West tar i sin bok också upp vikten av att ställa och reflektera över olika väsentliga frågor innan lärare tar sig an kursplaner. I dagens skola finns många tankar kring att eleven ska ha inflytande kring undervisningens innehåll och upplägg. Frågan är om detta är möjligt i praktiken, menar Rostvall och West då barn och ungdomar har andra referensramar än vuxna människor. Läraren ska vara en handledare för eleven så att denne kan införskaffa sig nya erfarenheter och där igenom utveckla en personlig smak. I boken tas också musikpedagogik upp som en enskild kategori. Rostvall och West menar att musiklärare och dess elever ogärna redogör verbalt för vad deras undervisning innehåller eller vilka mål som finns eftersom språket har begränsningar för hur det konstnärliga uttrycket kan beskrivas.

Enligt Lundgren (2014) har ämnet musik alltid haft en självklar plats i all utbildning. Under medeltiden menar Lundgren att musiken fanns i skolan för att eleverna skulle lära sig olika religiösa hymner och under 1800-talet användes musiken som ett medel för att stärka fosterlandskänslan samtidigt som den spelade en viktig roll i religionsundervisningen. I dagens kursplan anser Lundgren att musiken ska ge eleverna en väl utvecklad och bred kunskap. Lundgren skriver också att skolans styrning förändrades under 2000-talet då det utvecklades mer detaljerade kursplaner och läroplaner vilket ledde till att ökad misstro mot skolans an-

ställda växte. Enligt Lundgren har detta resulterat i att skolan har en starkare politisk styrning samt att den professionella styrningen har minskat.

2.2 Problemformulering, syfte och forskningsfrågor

Under mina praktikperioder har jag lagt märke till att sångundervisningens innehåll är av skiftande karaktär då alla sångpedagoger har utarbetat sina egna metoder. Jag har alltid funderat på om sångpedagoger aktivt tänker på hur de utarbetar sånglektionerna gällande genrebredd och om de väljer genrer som de känner sig bekväma med. Jag skulle också vilja veta hur sångpedagogerna på ett rimligt sätt knyter an sitt lektionsinnehåll till de centrala målen och kunskapskraven i kursen *Instrument eller sång 1* i Lgy11 (Skolverket, 2011). I det centrala innehållet i kursen *Instrument eller sång 1* står att eleven ska skaffa sig en grundläggande sångteknik samt skaffa sig en grundläggande repertoar för det egna instrumentet. I hur hög grad varierar sångpedagogen sin undervisning så att en grundläggande sångteknik och repertoar kan uppnås? Varje genre sjungs på olika sätt vilket leder till olika sångtekniker. Eftersom så är fallet borde sångundervisningen på gymnasiet göra att eleven skaffar sig kunskaper om grundläggande drag i olika genrer. Den forskning som tas upp i denna studie berör till viss del det område jag vill veta mer om då den visar på att lärare ofta lär ut på samma sätt som de själva har blivit lärda (Walker, 1989; Andersson, 2005). Forskningen berör också delar ur sångundervisningen på gymnasiet som jag anser vara relevanta men denna forskning berör enbart rösttekniska skillnader gällande olika genrer (Proba, 2013; Waite, 2013). Dessa argument gör att min studie känns ännu mer relevant att genomföra.

Syftet med denna studie är att undersöka hur gymnasieelevers individuella sånglektioner skiljer sig åt beroende på i hur stor utsträckning sångpedagogernas eget genreintresse styr.

Forskningsfrågorna är följande:

- 1) Vilka val gör sångpedagoger gällande genre i sångundervisningen på gymnasiet?
- 2) Hur anser sångpedagoger att de använder läroplanen, kunskapskraven och det egna genreintresset som redskap i sångundervisningen?

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras det vetenskaps- och kunskapsteoretiska perspektivet som ligger till grund för denna studie. Därefter presenteras studiens teoretiska perspektiv.

3.1 Vetenskaps- och kunskapsteoretiska perspektiv

I detta avsnitt presenteras studiens vetenskaps- och kunskapsteoretiska perspektiv.

Denna forskning kommer utgå från en konstruktionistisk ståndpunkt. Enligt Bryman (2011) är kategorier och sociala företeelser ständigt i ett anpassningsbart tillstånd vilket skapas genom det sociala samspelet. Bryman menar också att konstruktionism som begrepp innebär att den sociala verkligheten består av konstruktioner och att begreppet finns för att visa på det obestämbara i människans kunskap om den sociala verkligheten. Enligt Bryman innebär konstruktionism att kategorier som människan använder sig av för att förstå sociala och naturliga verkligheter är olika sociala produkter. De kategorier som människan använder sig av menar Bryman konstrueras genom samspel med andra människor. Kvale och Brinkmann (2014) skriver också om konstruktionismens innebörd och menar att kunskapen enbart existerar i relationen mellan människan och världen. Kunskap kan inte enbart finnas inuti en människa eller enbart ute i världen utan den uppkommer i dess relation till varandra. I denna studie är jag intresserad av att undersöka om sångpedagoger är medvetna om sina genreval i sångundervisningen. Kopplat till konstruktionismen kan det innebära att de omedvetna och medvetna valen gällande genreval i sångundervisningen beror på läraren eller dess genretillhörighet samt att de val läraren gör konstant är i förändring.

3.2 Studiens teoretiska perspektiv – ett sociokulturellt perspektiv

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska perspektiv och dess innebörd.

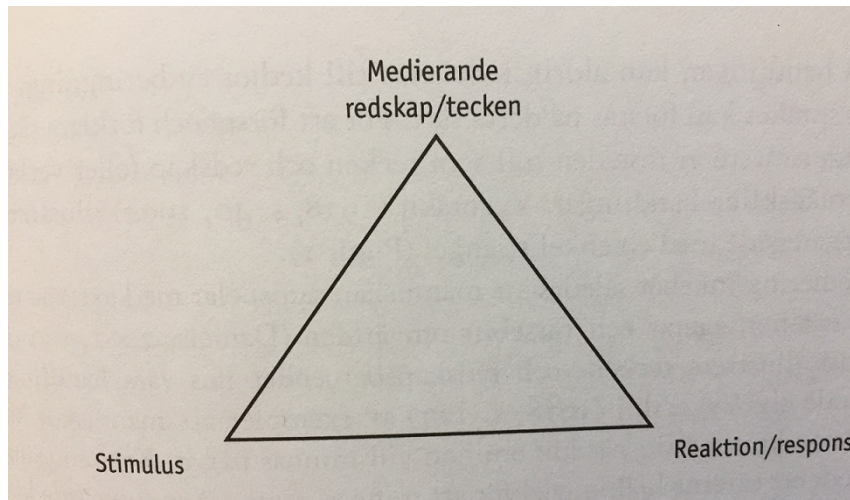
3.2.1 Kulturella omständigheter

Säljö (2000) skriver att all mänsklig aktivitet som olika handlingar, samtal och händelser innehåller lärande. För oss människor är det också viktigt att se till på vilka olika sätt människor lär sig och detta menar Säljö beror på i vilka kulturella omständighet människor lever i. När vi ser till hur människor lär kan inte enbart de biologiska förutsättningarna stå i fokus utan vi måste även se till att människor är varelser som tänker och interagerar med andra människor i olika vardagliga aktiviteter. I vårt samhälle är det också vanligt att människor enligt Säljö använder sig av olika materiella resurser för att tänka. Säljö anser att vi människor har skapat oss en kultur där olika hjälpmedel finns närvarande. Dessa hjälpmedel gör att vår skicklighet att hantera omvärlden är mycket större än den var för våra förfäder. De hjälpmedel som människor använder sig av kallas inom det sociokulturella perspektivet för redskap eller verktyg. Människor lever i olika sociala organisationen eller olika sammanhang och de olika sammanhang som människan befinner sig i kräver olika behov gällande färdigheter och kunskaper. Dessa behov leder i sin tur till olika typer av lärande menar Säljö.

3.2.2 Mediering genom redskap

Enligt Säljö (2005) så innebär mediering inom det sociokulturella perspektivet att människan interagerar med yttre redskap när vi upptäcker och verkar i vår egen omvärld. När människor vill lära sig något använder de olika externa redskap för att minnas. Enligt Säljö menar Vygotskij att människor arbetar och tänker i omvägar när de använder sig av olika redskap. Olika redskap hjälper oss att organisera upp vår omvärld i olika mönster eller kategorier.

Säljö anser att de olika redskapen som vi samlar på oss i olika sociala sammanhang är av historiskt slag samt att de är av social karaktär. Vygotskijs ursprungliga idé om mediering ville ge en förklaring till hur människors beteenden var kopplade till betingade reaktioner menar Säljö. Figur 1 nedan visar Vygotskijs idé kring att det finns tydliga kopplingar mellan människans stimulus och respons. Det Vygotskij ville visa med denna figur var att människor reagerar på de stimuli som de utsätts för menar Säljö:

Figur 1. Vygotskijs ursprungliga idé om mediering (Säljö, 2005, s.25).

Säljö (2005) skriver att det inom det sociokulturella perspektivet är vanligt att dela upp redskapen i två olika kategorier. Den ena kategorin är de redskap som anses vara fysiska medan den andra kategorin anses vara språklig till sin karaktär. De fysiska redskapen, som också kallas för artefakter, menar Säljö är sådana som människan själv har tillverkat. Exempel på artefakter eller fysiska redskap kan vara böcker, datorer eller telefoner. De redskap som är av språklig karaktär innehåller olika kommunikativa, mentala, diskursiva och intellektuella drag. De redskap som Säljö menar att människor medierar genom för att förstå omvärlden är något som de i princip inte kan klara sig utan. Säljö menar att olika medierande redskap är hjälpmedel för att människor ska kunna agera i olika slags situationer.

3.2.3 Appropriering

Inom det sociokulturella perspektivet används termen *appropriering* som en benämning för att kunna beskriva och förstå lärande (Säljö, 2012). När människor utför vissa saker blir de välbekanta med olika kulturella redskap. Exempel på några redskap kan vara när människan lär sig att skriva, läsa, räkna eller cykla. De olika kulturella redskapen blir i sin tur en hjälp för oss människor då vi vill förstå hur vi ska mediera världen. Genom att appropriera olika redskap lär människan sig att uppfatta och agera i vår omvärld, menar Säljö. Enligt Vygotskij är den appropriering som sker tidigt i livet den som är viktigast. Detta menar Säljö beror på att det är i ett barns tidiga stadie som språket lärs in, det sociala samspelet börjar förstås och dess identitet utvecklas.

3.2.4 Den närmaste utvecklingszonen

Dale (1998) tar i sin text upp Vygotskijs tankar kring olika pedagogiska aspekter. Dale skriver att Vygotskij var djupt intresserad av att veta hur barns egna personliga och självständiga prestationer såg ut och hur de skiljde sig åt när barnet samarbetade med vuxna människor. Dale menar att denna skillnad visar hur barnets fortsatta utveckling kommer se ut samt dess utvecklingspotential. Vygotskij ville helt enkelt se skillnaden mellan hur barnet handskades

med uppgifter inom det kognitiva området samt hur detta såg ut när vuxna medverkade. Denna pedagogiska aspekt kallade Vygotskij för *den närmaste utvecklingszonen*. Dale skriver också om att den närmaste utvecklingszonen är ett samspel mellan barnet och den vuxne då samarbetet påverkar båda individerna. Båda parter bidrar till det gemensamma samarbetet utifrån sina egna kunskaper, förutsättningar och villkor. I texten nämns också att den närmaste utvecklingszonen fokuserar på barnets ofärdiga utveckling. Om den vuxne enbart ser till barnets självständiga prestation menar Vygotskij att barnets processer lätt kan försummas.

Kroksmark (2011) tar även i sin bok upp den närmaste utvecklingszonen, eller som han i detta fall benämner som *den proximala utvecklingszonen*. Kroksmark menar att det finns två olika steg i den proximala utvecklingszonen varav det första steget innebär att barnet lär sig av en vuxen person som anses vara mer kompetent. Det kan exempelvis handla om hur ett problem kan eller ska lösas. Det andra steget i ett barns utvecklingszon är när barnet har utvecklat sin egen kompetens till att lösa problemet. Barnets utveckling sker sedan i flera olika steg men det är de två ovannämnda som Kroksmark menar tillsammans kallas för den proximala utvecklingszonen. Enligt Kroksmark kan denna teori föra med sig att vi förstår vad en annan person resonerar kring men att vi inte själva har kapaciteten till att själva genomföra eller förstå informationen. Om så är fallet kan vi själva inte förmedla vidare informationen till nästkommande person.

3.2.5 Intresse och emotionell påverkan

Vygotskij (1999) skriver att studier visar på att minnet arbetar bäst då en attraktion av ett intresse sker. Det Vygotskij menar är att människan lär sig bäst då det handlar om saker som är av stort intresse för individen och att det då dessutom gör människans psyke starkare. Enligt Vygotskij är det viktigt att lärare gör sitt ämne intressant för eleverna genom att koppla ihop deras minne och intresse. Den emotionella färgningen som människor gör av det som ska läras in menar Vygotskij är en betydande faktor eftersom personlig erfarenhet gör att mer information läggs på minnet. Vygotskij skriver också att människan bäst kommer ihåg ting som i hög grad är ihopkopplade med välbefinnande av något slag. Enligt Vygotskij får läraren inte glömma bort att väcka elevens känsla eftersom den då befästs i elevens minne. Följande citat beskriver hur intresset påverkar minnet:

Intresset skapar en ständig riktning i minnets lagringsförlopp och visar sig slutligen utgöra ett organ för val i betydelsen val av intryck och förening av dem till en helhet. Därför spelar målinriktad inlärning en ytterst viktig roll beroende på intresset. Forskningen har visat att varje hågkomst sker under kontroll av en viss inriktning av denna process. (Vygotskij, 1999, s. 91-92).

Vygotskij (1999) menar med detta citat att människans intresse sitter tätt ihop med vad minnet väljer att lagra och inte lagra. De ting som minnet har valt att lagra utgör sedan en viktig del i det vi människor upplever. Vygotskij menar också att människans intresse påverkar den målinriktade inläringen.

4 Metod

I detta kapitel presenteras studiens metodologiska utgångspunkter så som kvalitativ forskning, interpretativism, deduktiv och induktiv teori. Därefter presenteras studiens valda forskningsdesign, urval av informanter, studiens genomförande samt dess trovärdighet och giltighet.

4.1 Metodologiska utgångspunkter

I detta avsnitt presenteras de vetenskapsteoretiska grunderna för föreliggande studie följt av valda metoder.

4.1.1 Kvalitativ forskning, interpretativism, deduktiv och induktiv teori

Denna studie är kvalitativ då jag vill undersöka hur olika sångpedagoger talar om sina egna tankar och uppfattningar kring det valda ämnesområdet. Bryman (2011) skriver att den kvalitativa forskningen innebär att forskaren vill kunna uppfatta saker genom de medverkandes ögon. Bryman menar att forskaren inom det kvalitativa forskningsfältet ofta vill komma bakom den yttre fasaden och att det på så vis gör att forskaren uppfattar miljön och situationen annorlunda än vad den skulle gjort som utomstående. Bryman menar också att kvalitativa studier lägger sin tyngdpunkt på ord istället för de kvantitativa studiernas fokus på siffror. Bryman anser också att det är av stor vikt att intervjupersonerna får fram sina egna synsätt och uppfattningar i intervjuerna.

Denna studie kommer även utgå från ett interpretativistiskt synsätt eftersom jag som forskare är intresserad av att studera intervjupersonernas tankar och funderingar av omvärlden. Bryman (2011) anser att denna strategi fodrar att forskaren hittar den subjektiva innebörden av sociala handlingar och att det finns en strategi som beaktar skillnaderna mellan naturvetenskapens studieobjekt och människans handlingar. Genom detta perspektiv vill jag genom intervjupersonernas sociala verklighet, deras val av genre i sångundervisningen, försöka hitta en förklaring till deras handlingar och tankar.

Bryman (2011) menar att en studie där resultatet beskrivs och förstås genom en teoretisk ram är ett mellanting mellan en deduktiv och induktiv teori. Enligt Bryman utgår den deduktiva teorin från kunskaper inom ett visst område som forskaren sedan använder tillsammans med olika teoretiska överväganden. Utifrån dessa kunskaper och överväganden skapar forskaren sedan olika hypoteser som i sin tur kommer styra datainsamlingsprocessen. Den induktiva teorin genererar andra teorier menar Bryman då forskaren istället utgår från vad resultat, datainsamling och hypoteser frambringar. Denna studie består av en kombination av deduktiv och induktiv teori då resultatet beskrivs och förstås genom den valda teorin.

4.1.2 Forskningsdesign

I denna studie kommer jag utgå från en komparativ forskningsdesign. Inom det kvalitativa forskningsfältet kallas den komparativa forskningsdesignen för multipel fallstudie (Bryman, 2011). Denna design används då två av intervjupersonerna kommer från den klassiska sångtraditionen och två av intervjupersonerna kommer från den afroamerikanska sångtraditionen.

Designen inrymmer också en jämförelselogik genom att den förutsätter att vi kan få en bättre förståelse av en viss social företeelse om vi jämför denna utifrån två eller fler motsatta (eller olikartade) fall eller situationer. (Bryman, 2011, s. 80)

Enligt Bryman (2011) används multipel fallstudie i kvalitativa intervjuundersökningar där två eller flera fall jämförs mot varandra. Bryman menar att denna typ av forskningsdesign kan visa på skillnader, likheter, djupare förståelse eller ökad medvetenhet.

4.1.3 Semistrukturerade intervjuer

Jag har valt att i föreliggande studie använda mig av semistrukturerade intervjuer då jag är intresserad av att höra vad intervjupersonerna tänker och tycker kring olika moment i undervisningen. Inför intervjuerna strukturerade jag upp femton frågor som jag placerade i tre olika kategorier. Eftersom jag som forskare hade ett tydligt mål med vad jag ville få ut av intervjuerna passade denna intervjuform mig bra. Jag ville också att intervjupersonerna skulle känna sig fria till att prata om de ting de själva tyckte var väsentliga i deras undervisning.

Enligt Bryman (2011) bygger semistrukturerade intervjuer på att intervjuaren har ett antal frågor där ordningsföljden på dessa kan variera. Ofta är frågorna formulerade på ett allmänt vis vilket gör att denna typ av intervju skiljer sig från den strukturerade intervjuens upplägg. Bryman skriver att intervjuare som utgår från en semistrukturerad intervjustruktur har en tendens till att ställa följdfrågor till de svar som anses vara väsentliga för studien.

I en semistrukturerad intervju utgår forskaren från en lista där relativt specifika frågor på olika teman ska beröras (Bryman, 2011). Inom den semistrukturerade intervjuformen menar Bryman att intervjupersonen har stor frihet att formulera sina svar på ett sätt som passar dem själva som individer. Intervjuarens frågor behöver inte komma i den ordning som står nedskrivna utan nya frågor kan tillkomma under intervjuens gång. Bryman menar att denna typ av intervjuprocess ska vara flexibel och att tyngdpunkten under intervjun ska ligga på hur intervjupersonen tolkar, uppfattar och upplever olika skeenden och frågor.

Kvale och Brinkmann (2014) skriver att det finns olika modeller som intervjupersonen kan inta vid en intervju. En modell är *läraren* vilket innebär att intervjupersonen uppmuntras till att berätta hens personliga åsikt gällande olika punkter. Kvale och Brinkmann menar att *läraren* som modell gör att intervjun kan liknas vid ett vardagligt samtal där båda parter kan ställa frågor inom berört område.

Kvale och Brinkmann (2014) skriver att kunskap produceras i samspelet mellan intervjupersonen och intervjuaren i en kvalitativ forskningsintervju. Informationens kvalitet beror till mångt och mycket på intervjuarens färdigheter och personliga omdömen gällande ställandet av frågor. Kvale och Brinkmann tar även upp vikten av god ämneskunskap då detta krävs om följdfrågor ska ställas som uppföljning av intervjupersonens svar.

4.1.4 Ljudinspelning

I föreliggande studie har jag valt att använda mig av ljudinspelning som dokumentation vid varje intervjutillfälle. Eftersom jag enbart är intresserad av att höra vad intervjupersonerna tycker och tänker kring det valda ämnet kändes ljudinspelning som ett bra alternativ som datainsamlingsmetod.

Bjørndal (2005) skriver att de främsta anledningarna till varför ljud- och videoinspelningar är bra att använda sig av vid intervjuer är för att inspelningarna konserverar observationer som annars hade gått förlorade. Bjørndal menar att ljud- och videoinspelningar är ett väldigt bra redskap om så mycket information som möjligt vill kunna bevaras samt att detta ger möjlighet till att kunna observera samma situation flera gånger om. Inspelelingarna bevarar också ett stort överflöd av detaljer som gör att observatören kan få syn på nya intressanta saker vid

varje ny uppspelning menar Bjørndal. Samtidigt som det finns många fördelar med ljud- och videoinspelningar finns det även nackdelar. Bjørndal menar att inspelningar aldrig är en ren kopia av verkligheten utan att denna enbart representeras.

En bandspelare registrerar bara stimuli för ett av våra sinnen, medan en videokamera appellerar till två av dem. Även om syn och hörsel är våra kanske viktigaste sinnen i sociala situationer, utesluts andra viktiga sinnesintryck som lukt, smak och känsel. Dessutom kan kvaliteten på inspelningen variera (Bjørndal, 2005, s. 75).

Bjørndal (2005) anser att det inte finns något tekniskt hjälpmedel som kan registrera allt som olika komplexa situation innefattar. Enligt Bjørndal kan också en nackdel vara placeringen av ljudinspelningsanordningen under intervjun.

4.2 Design av studien

I detta avsnitt redogörs för studiens urval av informanter, studiens genomförande samt dess trovärdighet och giltighet.

4.2.1 Urval av respondenter

När det kommer till val av informanter har jag bland annat valt att kontakta två av mina handledare från de olika praktikplatserna jag har haft genom åren på musikhögskolan. Gemensamt för dessa sångpedagoger är att jag ser upp till dem både som musiker och som pedagoger. De fyra sångpedagoger jag har valt att intervjua arbetar inom gymnasieskolan på olika platser i Sverige. Jag har valt informanterna utifrån vad jag anser att de har fått skolning och har därmed intervjuat två sångpedagoger som kommer från den klassiska sångtraditionen samt två sångpedagoger som kommer från den afroamerikanska traditionen. I föreliggande studie benämns de intervjuade sångpedagogerna med K1, K2, A1 och A2. Bokstaven K står i denna beskrivning för klassisk och bokstaven A står för afroamerikansk. Jag har intervjuat informanterna en i taget på deras respektive arbetsplats och intervjuerna har gjorts i en miljö där vi har kunnat samtala ostört. Alla informanter är kontaktade via mail.

Intervjupersoner

Namn: Lärare K1

Ålder: 30 år

Utbildning: Folkhögskola, musikhögskola inom klassisk genre

Lärare i: Piano och sång

Lärare på: Estetiskt program, inriktning musik

Aktiva år som lärare: 1 år

Namn: Lärare K2

Ålder: 55 år

Utbildning: Folkhögskola, musikhögskola inom klassisk genre

Lärare i: Sång, kör, estetiska kommunikation

Lärare på: Estetiskt program, inriktning musik

Aktiva år som lärare: 29 år

Namn: Lärare A1

Ålder: 33 år

Utbildning: Folkhögskola, musikhögskola inom afroamerikansk genre

Lärare i: sång

Lärare på: Estetiskt program, inriktning musik och musikskola
Aktiva år som lärare: 6 år

Namn: Lärare A2

Ålder: 52 år

Utbildning: Musikhögskola inom afroamerikansk genre

Lärare i: sång och kör

Lärare på: Estetiskt program, inriktning musik

Aktiva år som lärare: 29 år

4.2.2 Datainsamling

Innan intervjuerna ägde rum formulerade jag frågor utifrån studiens syfte och frågeställningar. Dessa frågor ledde sedan till skapande av olika övergripande teman. Varje tema innehöll tre till sju frågor som riktade in sig på olika beståndsdelar i sångundervisningen. Intervjuerna var semistrukturerade vilket ledde till att samtalen utformade sig olika beroende på vilken sångpedagog som intervjuades.

Studiens intervjufrågor är indelade i följande teman: informantens musikaliska bakgrund, lektionsupplägg och dess innehåll samt det centrala innehållet och kunskapskraven i Lgy11 (se bilaga 2). Eftersom studien är komparativ fick alla intervjupersoner samma frågor så att jämförelser i resultatet skulle kunna göras. Dock ställdes olika följdfrågor till intervjupersonerna beroende på vad jag som forskare fick för svar. Intervjuerna tog mellan trettio och sextio minuter och ljudupptagningen spelades in med min mobiltelefon som låg mitt emellan mig och intervjupersonen samt videofilmades med en kamera som stod cirka en meter från intervjupersonen. Intervjuerna genomfördes i enskilda rum där samtalen kunde ske ostört. Tre av intervjuerna genomfördes i respektive sångpedagogs undervisningsrum medan en intervju genomfördes i ett personalrum på en teater då skolan arbetade med ett musikprojekt vid intervjuens tidpunkt. Under den sistnämnda intervjun avbröts samtalet ett par gånger då teaterpersonalen kom in i lokalen. Avbrotten som skedde under intervjun var inte långa men det fokus som fanns under samtalet försvann en aning. Under en annan intervju höll en sångpedagog som har sin lektionssal vägg i vägg med min intervjuperson på att öva. Väggen mellan salarna var tunn och mycket av det sångpedagogen i rummet bredvid sjöng hördes tydligt både i verkligheten och på ljudinspelningen.

Intervjuerna dokumenterades genom ljudinspelning via röstmemo på min mobiltelefon, en *Iphone 6*. Då jag inte hade tillgång till någon ytterligare ljudinspelningsapparat valde jag att videofilma intervjuerna så att risken för att förlora material skulle minimeras. Under intervjuerna gjordes också korta anteckningar så att rätt återkoppling kunde ske om behov fanns.

Bjørndal (2005) menar att ljud- och videoinspelningar är ett väldigt bra redskap om så mycket information som möjligt vill kunna bevaras samt att detta ger möjlighet till att kunna observera samma situation flera gånger om. Inspelningarna bevarar också ett stort överflöd av detaljer som gör att observatören kan få syn på nya intressanta saker vid varje ny uppspelning menar Bjørndal. Samtidigt som det finns många fördelar med ljud- och videoinspelningar finns det även nackdelar. Bjørndal menar att inspelningar aldrig är en ren kopia av verkligheten utan att denna enbart representeras.

En bandspelare registrerar bara stimuli för ett av våra sinnen, medan en videokamera appellerar till två av dem. Även om syn och hörsel är våra kanske viktigaste sinnen i sociala situationer, utesluts andra viktiga sinnesintryck som lukt, smak och känsel. Dessutom kan kvaliteten på inspelningen variera. (Bjørndal, 2005, s. 75)

Eftersom intervjuerna enbart skedde mellan två personer så var detta inte ett problem. Ljudinspelningsanordningen placerades mitt emellan mig och intervjupersonen. Kameran placerades på ett lagom avstånd så att en acceptabel samtalston kunde dokumenteras. De ljud- och videoinspelningar som gjordes var enbart till för mig som forskare då dessa intervjuer har transkriberats.

Kvale och Brinkmann (2014) skriver att den centrala punkten i en intervjustudie är etik och att det är upp till intervjuaren att besluta i vilken grad vissa regler ska följas. Detta menar Kvale och Brinkmann beror på forskarens personliga omdöme och erfarenhet gällande intervjustudier. I föreliggande studie har jag som forskare försökt att uppnå och följa forskningsintervjuns sju stadier vilka är följande: 1) tematisering av intervjuprojektet, 2) planering, 3) själva intervjun, 4) utskrift, 5) analys, 6) verifiering och 7) rapportering.

4.2.3 Bearbetning och analys

Efter att alla intervjuer var gjorda transkriberades ljudinspelningarna med hjälp av hörlurar som kopplades till min mobiltelefon. Transkriptionen genomfördes genom att inspelningen spelades upp några sekunder i taget. Jag skiftade mellan att trycka på start och stopp med några sekunder emellan. På det sättet hann jag skriva ner vad som sades. Varje transkription tog mellan hundrafemtio och tvåhundrafyrtio minuter att genomföra och skedde på forskarens hemort. Den analysmetod som har använts i föreliggande studie är baserad på en tematisk analys. Genom att ”färgkoda” olika delar av transkriptionerna kunde olika rubriker och teman inspirerade av frågeformuläret till intervjuerna skapas. Dessa rubriker sattes sedan in i resultatkapitlet. Trots att frågeformuläret innehöll olika övergripande teman var färgkodning ett användbart redskap då intervjupersonerna berörde samma tema flera gånger, dock på olika tidpunkter i intervjuerna. Efter att färgkodning hade gjorts i transkriptionerna sammanställdes varje tema för sig på ett enskilt papper där varje intervjupersons ord sammanfattades. Bryman (2011) menar att ett tema kan vara detsamma som en kod för vissa författare medan ett tema för andra kan innehålla en grupp av olika koder. Under analysprocessen användes en komparativ design då två av intervjupersonerna kommer från den klassiska sångtraditionen och två av intervjupersonerna kommer från den afroamerikanska sångtraditionen. Genom att läsa och koppla samman information från transkriptionernas sammanställda papper kunde en komparativ analys göras. Efter att färgkodningen hade gjorts försökte jag koppla samman dessa med det sociokulturella perspektivet.

I de blockcitat som lyfts fram i resultatet förekommer bland annat denna symbol [...], som betyder att intervjupersonen har samtalat kring, för studien irrelevant fakta. Denna symbol är placerad mellan de meningar jag som forskare har ansett vara väsentliga för studien. I resultatets blockcitat förekommer också dessa tre punkter som symbol ..., vilket betyder att intervjupersonen under intervjun har suttit och funderat över vad hen ska säga.

4.2.4 Etiska överväganden

Genomförandet av denna studie har följt Vetenskapsrådets riktlinjer gällande intervjupersonernas samtycke, anonymitet och konfidentialitet (Codex, 2015). Denna studie har skett i samråd med intervjupersonerna då dessa har gett samtycke till att delta via samtyckesblankett (se bilaga 1). Samtyckesblanketten innehöll information om den övergripande planen för forskningen, syftet med forskningen, vem som är forskningshuvudman, att deltagandet i forskningen är frivilligt och att intervjupersonen när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. Intervjupersonerna består av fyra stycken sångpedagoger varav två anses tillhöra den klassiska sångtraditionen och två anses tillhöra den afroamerikanska sångtraditionen. Fördelningen gällande sångpedagogernas genretillhörighet gör att ingen av genrerna är överrepres-

senterad. Jag har valt att inte skriva vilka kön intervjupersonerna har då detta inte är relevant för studien. I vetenskapsrådets riktlinjer om anonymitet och konfidentialitet står att läsa att personuppgifter avser all slags information som är knuten till en fysisk människa och där med hanteras intervjupersonernas uppgifter med varsamhet. Intervjuerna genomfördes utifrån nedskrivet frågeformulär (se bilaga 2) vilket skapar möjligheter för andra forskare att göra studier baserade på samma frågor.

4.2.5 Giltighet och tillförlitlighet

Att fördjupa sig i begrepp som validitet och reliabilitet i kvalitativ forskning menar Bryman (2011) är av stor vikt då det är viktigt att skaffa sig en bra bild över undersökningens kvalitet. Dock är begreppen validitet och reliabilitet inte lika självklara när det kommer till kvalitativ forskning menar Bryman. Validitet fokuserar på att mäta och undersöka vilket gör att begreppet blir svårt att använda inom kvalitativ forskning. Bryman tar i sin bok upp alternativa kriterier för bedömning av kvalitativa undersökningar. Bryman kallar det övergripande kriteriet för tillförlitlighet. Tillförlitligheten delas sedan upp i fyra olika delkriterier: *trovärdighet* – som motsvarar intern validitet, *överförbarhet* – som motsvarar extern validitet, *pålitlighet* – som kan jämföras med reliabilitet och *en möjlighet att styrka och konfirmera* – som motsvarar objektivitet.

Föreliggande studie baseras på kvalitativ forskning vilket enligt Bryman (2011) innebär att forskarens strategi är tolkande. Bryman menar att den kvalitativa forskningens uppgift inte är att generalisera data utan att fokus ligger på att pålitligheten och giltigheten i studien ska vara stark nog. Bryman skriver att trovärdigheten i en studies resultat skapas genom att säkra argument kring att forskningen har skett enligt särskilda regler som finns. Innan intervjuerna ägde rum skickades en samtyckesblankett ut (bilaga 1). Samtyckesblanketten innehöll information om den övergripande planen för forskningen, syftet med forskningen, vem som är forskningshuvudman, att deltagandet i forskningen är frivilligt och att intervjupersonen när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. Gällande överförbarhet menar Bryman att det är av stor vikt att forskare inom det kvalitativa forskningsområdet skapar fylliga och täta beskrivningar av de detaljer som ingår i en kultur. Under intervjuerna gjordes datainsamlingen via ljudupptagning och anteckningar så att ingen viktig information gick förlorad. Via anteckningarna kunde passande följdfrågor ställas. Enligt Bryman ska forskningsprocessens alla faser redogöras på ett tillgängligt och fullständigt sätt om studien ska kunna vara tillräckligt pålitlig vilket i denna studie har presenterats. Bryman menar att pålitligheten är av stor vikt då den avgör om liknande resultat kan uppkomma vid andra forskningstillfällen. De intervjuer som har gjorts i denna studie har skett utifrån de förutbestämda och bifogade intervjufrågorna (bilaga 2). Pålitligheten i föreliggande studie stärks då frågorna finns bifogade och på så sätt kan användas till framtida intervjuer. Tre av intervjufrågorna är även kopplade till gymnasieskolans läroplan Lgy11. Då intervjupersonerna är lika många från varje genre blir ingen av genreerna över- eller underrepresenterad. Enligt Bryman ska möjligheten till att styrka och konfirmera visa sig genom att forskaren på ett uppenbart och medvetet sätt inte har låtit teoretisk inriktning, personliga åsikter och värderingar påverka utformningarna av forskningens slutsatser. Som frågeformuläret (bilaga 2) visar har öppna frågor ställts. Jag ville att frågorna skulle vara så öppna som möjligt så att intervjupersonerna skulle kunna prata fritt kring ämnen. Jag ville heller inte att frågorna skulle vara för ledande.

Studien utgår från en konstruktionistisk ståndpunkt vilket enligt Bryman (2011) innebär att sociala företeelser ständigt är anpassningsbara eftersom de skapas genom det sociala samspelet. Kvale och Brinkmann (2014) menar att kunskap endast existerar i relationen mellan människan och världen. Baserat på dessa uttalanden skulle studiens resultat vara av annan karaktär om andra intervjupersoner hade deltagit. Resultatet hade också kunnat vara annorlunda om de

intervjupersoner som har tillfrågats och deltagit i studien hade intervjuats vid andra tidpunkter då andra förutsättningar kanske hade påverkat. De fyra kriterier gällande tillförlitlighet som Bryman (2011) tar upp skulle kunna appliceras på liknande studier då bilaga 1 och 2 är bifogade i denna studie. Tillförlitligheten skulle däremot kunna skifta gällande intervjuernas eventuella följdfrågor eftersom dessa ställs spontant utifrån intervjupersonernas svar.

5 Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet av de analyser som har gjorts av intervjuer med fyra sångpedagoger. Två av sångpedagogerna tillhör den klassiska sångtraditionen och de övriga två tillhör den afroamerikanska sångtraditionen. De teman som presenteras berör pedagogernas tankar gällande lektionernas innehåll och genreval samt pedagogens syn på läroplanen i förhållande till lektionens upplägg.

5.1 Lärarnas tankar kring lektionsinnehåll och genreval

I detta avsnitt redogörs för hur sångpedagogernas individuella sånglektioner ser ut gällande innehåll och genreval. I avsnittets olika delar beskrivs hur pedagogerna anpassar sina lektioner efter eleven, hur medvetna pedagogerna är gällande genreval samt om deras eget genreintresse påverkar sångundervisningen.

5.1.1 Lärare K1

Lärare K1 berättar att hen alltid deltar i den fysiska uppvärmningen som eleven genomför i början av lektionen då detta skapar en avväpnande situation för eleven. Efter den fysiska uppvärmningen sjunger eleven upp med hjälp av olika skalövningar och därefter ligger fokus på sångläxan som eleven har haft sedan föregående vecka. Lärare K1 har även pianoelever och menar att det är lättare och roligare att genomföra en lektion med en sångelev som inte har övat på sin läxa än vad det är att undervisa en pianoelev som inte har övat på sin läxa. Hen anser att det är lättare att komma på andra saker att göra under en sånglektion eftersom de har mycket lättare att ta till sig melodier medan pianoelever ofta får sitta och upprepa samma fras flera gånger. I detta fall fungerar den fysiska uppvärmningen som materiell resurs i integrationen mellan lärare och elev.

Lärare K1 tycker att frågan rörande skillnader mellan lektionsinnehåll för nybörjare och de elever som har hållit på ett tag var svår att svara på då hen enbart har nybörjarelever i sång. Däremot har lärare K1 pianoelever som ligger på olika nivåer i sitt pianospel. Genom att jämföra hens elever i sång och piano uppkommer olika skillnader. Lärare K1 anser att hen kan vara mer saklig och effektiv med de elever hen har haft en längre tid. Hen tror att dessa elever kan ta negativ feedback på ett bättre sätt. Lärare K1 anser att hen ger nybörjarelever mycket positiv kritik och att det är viktigt med uppmuntran. I detta fall kan det innebära att nybörjareleverna inte har lärt sig att mediera de verktyg de blir tillgodosedda med under lektionerna.

Lärare K1 tycker att många olika genrer är relativt lätta att få in i sångundervisningen. Nedan beskriver lärare K1 hur hens tankar går kring genreval:

Klassiskt kommer jag alltid ge dom och då kanske främst musikal. Musikal och lite annat klassiskt. Pop och rock kommer ju väldigt naturligt på nåt sätt. Sen slänger jag medvetet in lite jazz. Samma sak med folkmusik så att dom ska få känna på det också. (Lärare K1)

Eftersom hen har en och samma sångkurs under alla tre åren känner hen ingen stress inför att få in olika genrer i undervisningen. Lärare K1 tycker att det är relativt lätt att få in olika genrer i sångundervisningen. Lärare K1 har skaffat sig olika färdigheter och kunskaper genom kulturella omständigheter i olika genrer vilket leder till att undervisning i dessa kan ske. Dock har hen färre färdigheter och kunskaper inom vissa genrer vilket nästa stycke visar.

Angående frågan om sångpedagogerna tror att deras eget genreintresse påverkar sångundervisningen på något vis svarade lärare K1 direkt ja på frågan. Lärare K1 anser att hen har lät-

tare för att lägga in klassiska stycken i undervisningen eftersom hen själv tycker om den genren så pass mycket. Hen anser att hens repertoarkännedom är större inom den klassiska genren och att det i sin tur leder till att hen kan hitta någonting i genren som passar alla. Lärare K1 berättar att hen inte kan särskilt många jazzlåtar vilket gör att det blir svårare att undervisa i.

5.1.2 Lärare K2

Lärare K2 anser att elevernas baskunskaper inom sång på gymnasiet har en stor spridning vilket gör att lektionsupplägget skiftar beroende på elev. Hen ser att många elever inte har så mycket baskunskaper inom sång vilket leder till att hen måste förklara mycket under lektionstillfällena. Lärare K2 berättar att hen måste lära eleverna de mest grundläggande sakerna som att alltid ha med sig en pärm till noterna, att eleven ska ta med sig sin läxa till lektionen varje vecka och hur olika sångövningar ska sjungas. Lärare K2 menar att det får lov att vara mycket baskunskaper som lärs ut i början exempelvis hur eleven ska gå tillväga gällande övning. När det kommer till elever som har rena gehörsproblem menar lärare K2 att gehörsövningar kan inkluderas i uppvärmningsdelen under lektionen. Hen menar att det gäller att medvetandegöra att sångövningarna inte bara är fokuserade till rösten utan att eleven också övar upp sitt gehör på samma gång. Även här visar det sig att de kulturella omständigheterna har stor betydelse. Då eleverna som Lärare K2 undervisar har skiftande kunskaper kring vad undervisning i sång innebär visar detta på att eleven inte till fullo har skaffat sig dessa kunskaper ännu. Eleven har på så vis inte lärt sig att mediera de redskap som krävs för situationen.

Lärare K2 anser att lektionsinnehållet skiftar mycket beroende på om det är en nybörjarelev eller en erfaren elev som hen ska ha lektion med. Vissa nybörjarelever besitter inga baskunskaper vilket leder till att grundliga instruktioner och genomgångar av olika saker krävs:

Jag har väldigt många som faktiskt inte har så mycket baskunskaper och där får man ju förklara precis allting från allra första början. Att man behöver ha en pärm till sina noter, att man ska ha med sig läxan varje vecka. Man behöver förklara vad övning är. (Lärare K2)

När lärare K2 ska ha lektion med en elev som har gått på gymnasiet ett tag menar hen att det ”bara är att sätta igång”. Hen menar att eleven då kanske redan är uppvärmd och färdig för att sjunga. Lärare K2 anser att olika teknikövningar alltid behövs i sångundervisningen men att dessa kanske läggs in i själva sången om det uppkommer problem. Eleverna som Lärare K2 har haft en längre tid visar tecken på att de är på väg över till det andra steget i utvecklingszonen medan nybörjareleverna fortfarande lär sig ting på den första nivån.

Under intervjun med lärare K2 framkommer att hen anser att en medvetenhet kring genrevalen i sångundervisningen är något som läraren konstant måste ha med i bakhuvudet. Lärare K2 gör medvetna val gällande genre genom att hen ser till att eleverna sjunger några låtar ur jazzgenren, den klassiska genren och i visgenren. Eleverna får under åren också sjunga några folkliga låtar, olika populärmusiklåtar samt några låtar inom musikalgenren. Hen säger också att eleverna vid vissa tillfällen får vara med och bestämma kring genre som de ska jobba med en längre period. På så vis kan eleven känna ett lugn i att vissa tekniska bitar i sången får ta sin tid. Lärare K2 nämner också att det står i skolans styrdokument att eleven ska lära sig olika sätt att uttrycka sig på. Hen berättar att hen och de övriga sånglärarkollegorna är noga med detta mål och att det exempelvis går att tillämpa i körundervisningen då det är ett tack-samt tillfälle till att arbeta med olika röstklanger. Lärare K2 visar härmed att en bredd kring

kulturella omständigheter gällande genrer ska finnas med i undervisningen samt att eleverna ska lära sig att appropriera olika medierande redskap inom de olika genrerna,

Gällande frågan om sångpedagogens eget genreintresse påverkar sångundervisningen svarar lärare K2 följande:

Ja men det får man väl va ärlig och säga att det gör.[...] Det är ju roligare å undervisa på det man gillar själv. Det är ju som när eleverna ibland får läxa; ”jag tycker inte om den här låten”, och så kan det ju va för mig också. Då säger jag; ”då skiter vi i det. Då tar vi nåt annat”. (Lärare K2)

Lärare K2 anser att det egna genreintresset påverkar undervisningen då det är roligt att undervisa i de genrer man själv tycker bäst om. Hen anser att det är svårt att komma ifrån vilken genre man tycker mer eller mindre om. Här visar Lärare K2 att intresset för en viss låt eller genre kan vara starkt och att det på så sätt påverkar undervisningen gällande arbetsområde.

5.1.3 Lärare A1

Lärare A1 berättar att hen börjar sina individuella sånglektioner med att värma upp eleven. Efter uppvärmningen vill hen att eleven sjunger igenom sig läxa och att de därefter pratar om olika detaljer i sången. Under lektionen kan en ny läxa eller uppgift till nästa lektion utkristallisera sig. Beroende på tidsåtgången på lektionen pratar lärare A1 och eleven igenom läxan som ska göras till nästa gång eller så sjungs den igenom innan lektionen är slut. Lärare A1 tror att variationen av tidsåtgången både hänger på henne och eleven. Hen menar att elevens intressenivå kan ha inverkan på tiden:

Om man har jättemycket följdfrågor hela tiden till varje grej då blir det tajt om tid varje lektion men samtidigt så ger det mycket för eleven att få ställa sina frågor. Andra elever är väldigt tystlåtna och då kan man hinna med hur mycket som helst av min planering men å andra sidan driver inte dem så mycket. (Lärare A1)

Lärare A1 menar också att tidsåtgången på lektionerna varierar eftersom vissa elever fångar upp instruktioner snabbare än andra. Vissa elever förstår instruktionen på en gång medan andra elever behöver lite längre tid på sig. Då vissa av eleverna hos Lärare A1 ställer följdfrågor av olika slag tyder detta på att ett samarbete på första steget i utvecklingszonen sker. Eleven kan med hjälp av läraren lära sig att förstå olika ting inom sång.

Lärare A1 menar att hen medvetet försöker skapa ganska stor skillnad mellan nybörjarelever och elever som har sjungit ett tag. Hen menar att hen måste påminna sig själv om vem det är som hen har framför sig, vad det är hen och eleven håller på med under lektionen och varför de gör dessa saker. När lärare A1 arbetar med en nybörjarelev brukar hen vara noga med att inte lägga in för många kluriga uppgifter eller fråga för många frågor. Hen menar att lektioner med detta upplägg sker i allt från tre till tio lektioner men att de sedan går vidare och börjar arbeta mer med låtarna eleven sjunger. Lärare A1 säger också att det är viktigt att nybörjarelevernas första lektioner baseras på att de enbart ska sjunga och att hen i och med det hoppas att eleverna inte tänker för mycket på vad de gör, hur det låter eller hur bra de sjunger. Lärare A1 tror att dessa tankar kan hämma vissa av eleverna. Då nybörjareleverna hos Lärare A1 är i första nivån i utvecklingszonen kräver detta att ett samarbete mellan lärare och elev finns så att en utveckling hos eleven kan ske. Tankarna Lärare A1 har kring att nybörjareleverna bara ska få sjunga de första lektionerna passar bra ihop med Vygotskijs tankar kring intresse och emotionell påverkan. När lärare A1 har haft samma elev under några år på gymnasiet anser hen att det inte är särskilt intressant för någon av parterna om eleven enbart kommer till lekt-

ionen för att sjunga. Hen anser att eleven absolut kan få sjunga sina favoritlåtar hemma men att det under sånglektionerna är lärarens låtval som gäller.

Lärare A1 anser att hen är ganska medveten gällande genreval i sin sångundervisning. De elever som lärare A1 undervisar på gymnasiet har endast läst kursen instrumentalspel eller sång 1 och i den kursen står det inget om genrebreddning. Hen menar att instrumentalspel eller sång 1-kursen innebär att eleven får lov att vara i sin egen genre dock ska eleverna prova på några andra genrer utöver den de känner sig mest bekväma med. Lärare A1 vill att eleverna ska skapa sig en bredd och att de några gånger under sin skolgång ska prova på vissa huvudgenrer så som folkmusik, jazz och klassiskt. Lärare A1 blandar genrer som eleven behärskar med saker hen inte behärskar. Lärare A1 ger eleven nya kulturella redskap som måste approprieras.

Lärare A1 anser att ens eget genreintresse påverkat sångundervisningen. Enligt hen är ”hemma där jag är hemma”. Hen menar att genreintresset påverkar undervisningen eftersom den genre som hen befinner sig i är den som ligger närmast i tanken:

Det är ju klart att det är så. Det är ju där jag har mest kunskap. Det är där jag har mest naturliga inputs. Åsså när eleven sjunger någonting och jag spontant kommer på en idé; Det här borde vi jobba med, så är det ju generellt det snabbast, mitt ’go too’. (Lärare A1)

Lärare A1 anser att hens ”hemmagenre” ofta är samma som elevernas vilket leder till mindre reflektioner kring genreval. Hen berättar också om att hen har kollegor vars ”hemmagenre” inte är samma som elevens vilket enligt kollegorna är kämpigt. De reflektioner Lärare A1 gör kring det egna genreintresset stämmer väl överrens med hur människan reagerar gällande intresset och den emotionella påverkan.

5.1.4 Lärare A2

Under uppvärmningen hos lärare A2 får eleven vara fysisk genom att hoppa och studsa. Detta menar hen skapar en kroppsmedvetenhet hos eleverna. Lärare A2 menar också att de olika teknikövningarna som går igenom på lektionen varierar beroende på vad eleven arbetar med för stycke eller låt vid tillfället. Hen anser att ”en röst är så oerhört personlig så även om man jobbar mot samma mål så måste man hitta ett individuellt upplägg”. Lärare A2 berättar att vissa elever som precis har börjat på gymnasiet har sjungit i flera år och att vissa är helt nybörjare. För vissa nybörjare kan det ta en hel termin att stärka sin självkänsla. Hen menar då att man i det läget försöker hitta vem eleven är och vad den behöver jobba med för att uppnå ett vissa musikaliska mål. Lärare A2 följer sitt eget talesätt; ”Jag bukar säga att man sjunger ju inte för teknikens skull utan man sjunger för musikens skull. Sen är ju tekniken ett sätt att ta sig dit. Elever är så olika”. Lärare A2 berör här med tankar som överensstämmer med teorin om den proximala utvecklingszonen. Lärare A2 försöker hitta vem eleven är genom samarbetet som sker på sånglektionerna.

Genom att låta nybörjareleven sjunga utan att reflektera för mycket menar lärare A2 hjälper hen att fånga upp vem eleven är som sångare. Hen menar att det är viktigt att eleven känner sig hemma och är bekväm och trygg i den nya situationen. Till alla nya sångelever brukar lärare A2 säga följande; ”bara så att du vet så släpper jag aldrig ut dig från en lektion för en du har sjungit minst ett fel, för om du inte gör det så har du inte utmanat dig själv”. Lärare A2 tycker egentligen inte att det är särskilt stor skillnad på nybörjarelever och elever som har sjungit ett tag. Hen anser att de lektioner som hen har med elever som har sjungit ett tag inne-

håller mycket repetitioner. Eleverna behöver påminnas ofta och hen menar att deras olika sångkunskaper måste få växa och gro till en långsam och sammanflätad utveckling. Sångeleven måste med andra ord lära sig att mediera olika delar i sångundervisningen och detta kan genomföras via de repetitioner Lärare A2 gör.

Lärare A2 anser sig också vara ganska medveten kring genreval i sin sångundervisning. Hen berättar att hen arbetar med två olika spår i sin sångundervisning. Det första spåret är att hen vill att alla elever ska skaffa sig allmänmusikalisk kunskap eftersom det bland annat leder till en utveckling av instrumentet och ger eleverna valmöjligheter att bestämma vilken genre de själva tycker känns mest intressant. Det andra spåret är att eleverna ska få möjlighet till att själva komma med förslag på låtar och genrer:

Faktum är att det står i examensmålen; att man kan ge möjlighet att liksom hitta ett [...] Under musik i examensmålen så står det väldigt ... Att man ska kunna specialisera sig lite. Och jag menar, är du jätteduktig bluessångare och du älskar blues. Vi ska jobba med allt men de kan ju bli lite mer med det än för någon annan. (Lärare A2)

Lärare A2 menar att det är av stor vikt att det finns en kombination mellan dessa två spår så att en stadig och kontinuerlig utveckling kan ske. Genom att berätta om och gå igenom olika genrer under sånglektionerna ger Lärare A2 eleverna språkliga redskap som de sedan är tvungna till att mediera.

Lärare A2 menar att hen tycker om många olika genrer och att hen hoppas att hen kan "smitta" sina elever med dessa. Lärare A2 säger att hen aktivt arbetar mot att hens eget genreintresse ska påverka undervisningen och att hen som sångpedagog inte vill bli förknippad med någon viss genre. Dock tror lärare 4 att hen kanske kan vara aningen hemmablind och att hen därmed väljer en genre mer än andra utan att veta om det.

5.2 Pedagogens syn på läroplanen i förhållande till lektionen och dess upplägg

I detta avsnitt redogörs hur de fyra sångpedagogerna ser på det centrala innehållet och kunskapskraven i Lgy11 i förhållande till lektionen och dess upplägg.

5.2.1 Lärare K1

Lärare K1 berättar att hen har en egen tidsplan som fungerar som en checklista. Hen har skrivit ut kunskapskraven och fäst på en tavla som hänger på väggen bredvid pianot i rummet. Lärare K1 berättar att hen har denna tavla nära till hands för att kunna "bocka av" vissa moment samt för att hålla sig uppdaterad. Hen anser att vissa kunskapskrav är lättare att få in i undervisningen än andra. Vissa moment täcks in under alla lektionstillfällen medan vissa görs vid vissa tillfällen. Lärare K1 har tidigare medierat läroplanen och dess kunskapskrav och approprierar denna under terminens gång då hen "bockar av" olika moment. Lärare K1 berättar att eleverna som har sång som instrument på skolan gör ett röstprov där exempelvis instrumentets konstruktion ska redovisas. Skolan har också terminsuppspel där eleverna ska framföra något de har arbetat med inför lärarna.

Lärare K1 tycker att benämningen "grundläggande repertoar" är väldigt oklar och att hen inte har samma grundläggande repertoar för alla sina elever. Hen anser att det är av stor vikt att se till vilken sorts musik som får igång eleven. Lärare K1 tycker att det finns vissa låtar och stycken som passar många olika elever och att de måste få prova på olika genrer. Lärare K1

tar också upp skillnaden mellan repertoarkännedom inom klassiskt piano och sång. Inom det klassiska pianospelet finns en traditionell repertoar som alla bör kunna medan det i sång inte finns någon sådan. De tankar Lärare K1 har kring grundläggande repertoar tyder på att intresse och emotionell påverkan är centralt i undervisningen.

5.2.2 Lärare K2

Lärare K2 gör som lärare K1 och bockar av olika moment under kursens gång. Eleverna på skolan har även de en så kallad röstfysiologitenta som alla genomför i årskurs två. Lärare K2 berättar att läroplanen äntligen börjar ”sätta sig” men att hans kollegium vid första genomgången ansåg att den var gammalmodig. Kollegiet tyckte vid en första anblick att det kändes som om den nya läroplanen gick bakåt i tiden. Dock ändrade kollegiet åsikt vid en andra genomläsning då de fick ett helt annat intryck:

Vi har ju inte haft den mer än sex år den här och det va en djungel att ta sig igenom dom här texterna över huvudtaget och förstå vad menar dom egentligen och vad innebär det här? [...] Det är ju väldigt mycket upp till varje lärare vad man väljer att lägga i dom olika orden för dom är ju närmast identiska för alla kurser oavsett va det är för kursinnehåll. (Lärare K2)

Enligt lärare K2 satte sig lärarna ner tillsammans i kollegiet och diskuterade kring på vilken nivå olika kunskapskrav skulle ligga. Denna kulturella miljö gör att Lärare K2 och hans kollegor genom att ha samma ”språk” kan samarbeta och integrera med varandra så att en utveckling och gemensam tanke kring kunskapskraven kunde utvecklas.

Lärare K2 menar att hen försöker så att eleverna ska sjunga några av våra svenska visor eftersom det innebär att bekantskap stiftas med vår egen repertoar samt att den kvalitativa musiken förs vidare. Lärare K2 vill också att eleverna ska sjunga några låtar eller stycken ur jazzgenren, pop/rockgenren, musikalgenren samt den klassiska genren. Genom att sjunga och arbeta med några låtar och stycken från ovanstående genrer på ett adekvat sätt så menar lärare K2 att eleven har införskaffat sig en grundläggande repertoar. Hen anser också att genrebredd hos musiker är av stor vikt och att ”bredd är en tillgång”. De tankar Lärare K2 har kring genrebredd indikerar att den närmaste utvecklingszonens två första steg integreras i sångundervisningen. Lärare K2 lär ut olika låtar i olika genrer till eleven. Genrernas olika stildrag lärs ut till eleven som i sinom tid klarar av att sjunga i dessa genrer utan handledning.

5.2.3 Lärare A1

Enligt lärare A1 är det av stor vikt att det centrala innehållet och kunskapskraven finns i bakhuvudet konstant. Lärare A1 berättar följande:

Alltså jag anpassar det ju så till vida att det är ju det egentligen hela planeringen utgår ifrån för jag måste sätta betyg efter tre år.[...] Det är det de ska kretsa kring och jag märker ju dom gånger jag har släppt det centrala innehållet lite för mycket i planeringen, då är det skitjobbigt. (Lärare A1)

Tankar kring benämningen grundläggande repertoar anser lärare A1 har förändrats under åren hen har varit lärare. När hen började arbeta som sångpedagog ansåg hen att den grundläggande repertoaren bestod av att eleven skulle ”ha sjungit dom så till vida att du nu kan dom”. Lärare A1 menar att hen på senare år dock har börjat tänka om kring denna benämningens innebörd och nu har börjat tänka praktiskt kring det hela. Hen vill att eleverna ska skaffa sig en blandad repertoar som är lämplig för exempelvis dop, bröllop, begravning, mingelspelningar eller coverspelningar. De tankar Lärare A1 har kring genrebredd kan kopplas ihop med den

proximala utvecklingszonen. Lärare A1 lär eleven låtar som passar i olika sammanhang. När eleven har arbetat in en vid repertoar kan hen på egen hand framföra dessa.

5.2.4 Lärare A2

Enligt lärare A2 har kunskapskraven varit ett stort ok där det har lagts för stor fixering vid detaljer. Hen tyckte det var svårt att få en helhetsbild över läroplanen och att det i början var lätt att fastna i kunskapskravens specifika ordval. Hen har tyckt att den nya läroplanen har varit problematisk men att det nu börjar läggas mer fokus på det centrala innehållet istället för kunskapskraven. Lärare A2 berättar också att kollegiet har suttit i olika grupper och samtalat kring den nya läroplanen. Lärare A2 har genom samtal med kollegor approprierat läroplanen och dess innebörd.

Lärare A2 har samma slags tanke kring benämningen grundläggande repertoar som lärare A1 har. Hen berättar att hen alltid försöker ”sälja in” en idé till sina elever som går ut på att det är bra att testa på lite olika genrer eftersom eleverna inte vet vad du gör om tio år.

Det står repertoar, jag skall vilja använda ordet kännedom, alltså en repertoarkännedom. Åtminstone i nivå ett. Sen i nivå två då kan man ju komma in med det här att det är bra att kunna musik för att kunna använda vid olika sammanhang. Då börjar dom mogna också i trean på gymnasiet. (Lärare A2)

Lärare A2 anser att eleven ”ska skaffa sig en repertoar inom sitt” men att detta ska ske parallellt med arbetet med andra genrer och låtar. På så sätt skaffar sig eleven en allmänmusikalisk kunskap samtidigt som egenskaper gällande den professionella musikerrollen utvecklas. De åsikter Lärare A2 har kring genrebredd passar även här ihop med den proximala utvecklingszonen. Eleven ska enligt Lärare A2 skaffa sig en bred repertoar så att olika valmöjligheter kan göras. Eleven ska på egen hand kunna sjunga dessa låtar.

5.3 Sammanfattning

I intervjuerna framkommer att alla sångpedagoger försöker göra medvetna genreval i sin undervisning. Sångpedagogerna inom den afroamerikanska genren anser att eleven ska känna sig trygg och ”hemma” i någon genre i kursen *Instrumentalspel eller sång 1*. Eleven ska få sjunga låtar och stycken som de känner sig relativt trygga med samtidigt som sångpedagogerna menar att de kan skjuta in någon ny och okänd låt till eleven någon gång ibland. Studiens resultat visar att olika genrer och dess grundläggande kunskaper kopplas till läroplanens innehåll. I resultatet framkommer också att intervjupersonerna ha en större repertoar inom sin ”hemmagenre”. När lärarens och elevens ”hemmagenre” är den samma görs färre reflektioner kring genreval i undervisningen.

Resultatet visar att det är av stor vikt att ha med sig det centrala innehållet och kunskapskraven i bakhuvudet hela tiden. Några av intervjupersonerna menar att den nya läroplanen var svår att tolka i början men att den med åren har blivit lättare att förhålla sig till. Ett par av sångpedagogerna berättar också att de praktiska delarna i kunskapskraven kompletteras med hjälp av skriftliga uppgifter.

Studiens resultat visar att genreintresset till stor del påverkar sångundervisningen. Det är enligt resultatet lättast att återgå till sin ”hemmagenre” eftersom det är den intervjupersonerna känner sig mest bekväma i. Resultatet visar också att intervjupersonerna anser sig ha störst repertoar inom den genre de känner att de behärskar bäst. Trots detta framkommer det att in-

tervjupersonerna känner sig relativt trygga med att undervisa i olika genrer. Tankar kring att ge eleverna förslag på olika låtar och genrer visar sig också i resultatet då eleven ska få hitta sin egen inriktning i sången.

6 Diskussion

I detta kapitel belyses resultatet i relation till tidigare presenterad litteratur och teoretiskt perspektiv. Därefter tas metoddiskussion, arbetets betydelse och yrkesrelevans samt idéer om framtida forsknings- och utvecklingsarbeten upp.

6.1 Resultatdiskussion

I detta avsnitt presenteras en diskussion som är baserad på studiens resultat, det sociokulturella perspektivet samt studiens bakgrundskapitel. De teman som lyfts fram i resultatdiskussionen är val gällande genre, läroplanen som redskap i sångundervisningen och det egna genreintresset som redskap i sångundervisningen.

6.1.1 Val gällande genre

I intervjuerna visar det sig att sångpedagogerna till stor del är medvetna om sina genreval i sin sångundervisning. De fyra sångpedagogerna anser att eleverna ska få med sig en bredd gällande genrekännedom där eleven både ska få ägna sig åt den genre hen känner sig mest bekväm med samt komplettera denna med genrer som eleven ska ha "känt på" innan kursens slut. Walker (1989) tar i sin text upp olika "nycklar" som tillsammans gynnar musiklärare och deras musikundervisning. Walker menar att kombinationen mellan effektiv pedagogik, musikaliska färdigheter och förmågan att kunna hantera olika organisatoriska skyldigheter gynnar musikläraren i den grad att en lyckad karriär kan uppnås. Studiens resultat visar att pedagogerna, genom att "täcka in" flera olika genrer under kursens gång, lära ut grundläggande kunskaper om de olika genreerna samt kopplar de olika områdena till läroplanens innehåll, använder de olika "nycklarna" på ett sådant sätt att musikundervisningen gynnas.

Vygotskij (1999) skriver att människans minne arbetar bäst då en attraktion av ett intresse sker samt att människan lär sig bäst då saker är intressanta för individen. Av resultatet framgår också att pedagogerna på ett eller annat sätt även gör val gällande genre i sångundervisningen. Detta beror enligt studiens resultat på att en större repertoar i pedagogens "hemmagenre" finns och att det på så sätt är lättare att hitta olika stycken eller låtar i genren som passar alla. I resultatet framkommer också att pedagogernas "hemmagenre" ofta är den samma som elevernas vilket i sin tur leder till mindre reflektion kring genreval. En av informanterna vill inte bli förknippad med någon specifik genre av eleverna. Dock tror hen att hen kanske kan vara aningen hemmablind när det kommer till att välja genre i undervisningen. Då resultatet visar att en av sångpedagogerna känner att det är lättare att hitta stycken och låtar i sin "hemmagenre" än i någon annan genre kanske detta leder till att elevens eget intresse och attraktion till ämnet försämras. I detta fall verkar det som om sångpedagogens eget genreintresse på ett omedvetet plan styr och påverkar sångundervisningen då hans kunskap inom specifik genre prioriteras. Säljö (2005) menar att olika redskap hjälper oss att organisera upp vår omvärld i olika mönster eller kategorier. Säljö (2012) skriver också om att vi människor genom att appropriera olika kulturella redskap lär oss att uppfatta och agera i vår omvärld. Baserat på denna litteratur kan kopplingar dras till sångpedagogernas personliga genreintresse. Kanske är det så att sångpedagogerna besitter fler medierade redskap i sin "hemmagenre" mer än i någon annan. Detta är antagligen en anledning till varför "hemmagenren" omedvetet påverkar sångundervisningens innehåll. I resultatet framkommer också att sångpedagogernas "hemmagenre" ofta är samma som elevens vilket leder till mindre reflektion kring genreval. Om inte reflektioner kring genreval i undervisningen görs på kontinuerlig basis kanske det blir så att "hemmagenrer" premieras på ett omedvetet sätt. Hur ska kursens kunskapskrav kunna täckas in om inte kontinuerlig reflektion sker?

6.1.2 Läroplanen som redskap i sångundervisningen

I resultatet framkommer att sångpedagogerna använder läroplanen som en slags ram i sångundervisningen. Under kursens gång används läroplanens kunskapskrav som en checklista där både eleven och läraren skaffar sig en klar bild över vilka mål som måste uppnås innan kursens slut. Sångpedagogerna menar att läroplanen ska fungera som grund i sångundervisningen och att planering av lektioner baseras på denna. Rostvall och West (1998) menar att musiklektörer och deras elever ogärna redogör verbalt för undervisningens innehåll eller mål då språket har sina begränsningar gällande det konstnärliga uttrycket. Baserat på Rostvall och Wests antaganden kring de verbala begränsningar som kan uppstå kring undervisningens innehåll kan läroplanen och dess kunskapskrav delvis komma att döljas för eleven. Walker (1989) menar att en lyckad karriär som musiklektörer kan uppnås om effektiv pedagogik, musikaliska färdigheter och olika organisatoriska färdigheter kombineras. Lärarens kunskaper kring dessa färdigheter kan därför göra att läroplanen och kunskapskraven uppnås på ett tydligt och noggrant sätt. I resultatet framkommer det att sångpedagogerna som har sin hemvist inom den klassiska genren, använder kunskapskraven som en slags checklista där de olika momenten som ska täckas in står med. Det som inte framkommer i studiens resultat är om sångpedagogerna vid terminens start har planlagt undervisningens innehåll. Frågan är om eleven trots sångpedagogens medvetna checklista har möjlighet att skaffa sig en klar bild över vilka mål som ska uppnås eller om detta är något som eleven skaffar sig en klar bild över ju längre in på terminen hen befinner sig. I resultatet framkommer att sångpedagogerna som har sin hemvist inom den afroamerikanska genren har läroplanen och kunskapskraven i bakhuvudet och att de anser att det är av stor vikt att alltid ha den med sig i planeringen av undervisningen. Detta leder antagligen till att läroplanen och kunskapskraven är betydligt tydligare för pedagogerna än för eleverna då checklistan finns i pedagogernas bakhuvud istället för på papper. Säljö (2005) menar att redskap av olika slag hjälper oss att organisera upp vår omvärld i olika mönster eller kategorier. Kanske är det så att den nuvarande läroplanen inte har funnits tillräckligt länge för att sångpedagogerna ska ha skapat sig en klar bild över den. Detta skulle i ett sociokulturellt perspektiv kunna tolkas som att sångpedagogerna i nuläget inte har tillräckligt med medierande redskap gällande läroplanen. Redskapen kanske inte heller är tillräckligt organiserade i nuläget.

Enligt Säljö (2000) lever vi människor i olika sociala organisationer där olika sammanhang kräver olika behov gällande färdigheter och kunskaper. Resultatet tyder på att acceptabel nivå på sångundervisningen ska kunna hållas och att det därför krävs att pedagogen är väl medveten om läroplanens innehåll och mål. Lundgren (2014) menar att dagens kursplan ska ge eleverna en bred och utvecklad kunskap gällande musik vilket även visar sig i studiens resultat. Resultatet i studien skriven av Waite (2013) visar att genrebredd ska finnas som en röd tråd i undervisningen trots att detta inte är ett kunskapskrav som ska uppnås i den första instrumentkursen *instrumentalspel eller sång 1* på gymnasiet. I min studie menar informanterna att det ingår i deras roll som pedagog att hjälpa och stödja eleven gällande vilken musikalisk riktning eleven vill ta.

I resultatet framkommer att sångpedagogerna är relativt eniga gällande vad benämningen ”grundläggande repertoar” innefattar. Pedagogerna anser att eleven ska sjunga, arbeta och stifta bekantskap med olika genrer. Den grundläggande repertoaren ska enligt lärare A1 och A2 bland annat innehålla stycken och låtar som är lämpliga för exempelvis bröllop, dop, begravningar, mingelspelningar eller coverspelningar. Enligt Rostvall och West (1998) ska läraren fungera som en handledare för eleven så att denne kan utveckla en personlig smak och införskaffa sig nya erfarenheter. Dale (1998) skriver i sin text om den *närmaste utvecklingszonen* som är ett samspel mellan barnet och den vuxne där samarbetet dem emellan påverkar

båda individerna. Dale menar att den närmaste utvecklingszonen fokuserar på barnets ofärdiga utveckling där hans självständiga process är lika viktigt som den som sker tillsammans med den vuxne. Även Kroksmark (2011) skriver om den närmaste utvecklingszonen, dock benämns denna som den *proximala utvecklingszonen*. Kroksmark menar att det finns två olika steg i utvecklingszonen där det första steget innebär att barnet lär sig av en vuxen person som anses vara mer kompetent. Denna litteratur tyder på att en sångpedagog med rätt kompetens borde finnas till hands så att eleven kan utveckla sig så mycket som möjligt inom sång. Under sånglektionerna sker ett samarbete mellan de två individerna där eleven samlar på sig ny kunskap.

I resultatet framkommer att lärare A1 och A2 anser att nya sångelever ska känna sig trygga och bekväma i undervisningssituationen och att det viktigaste är att de får sjunga mycket utan att tänka på saker runt omkring. Sångpedagogerna menar att för mycket samtal kring hur det känns i kroppen när hen sjunger kan hämma vissa elever. Lärare A1 och A2 menar att sånglektionernas innehåll förändras ju längre eleven fortsätter ta lektioner. Lärare K2 menar att lektioner med nya sångelever måste få innehålla mycket baskunskaper. Enligt lärare K2 saknar många elever baskunskaper inom musikområdet vilket leder till att grundläggande kunskaper så som uppsjungning och läsning av noter måste gås igenom. Lärare K1 nämner ingenting gällande lektionsinnehåll utan berättar istället om att hen är nöga med att ge nya elever mycket positiv kritik och uppmuntran. Sandberg-Jurström (2016) tar i sin artikel upp vikten av kroppen som resurs i musikundervisningen. Instudering av musik kan enligt Sandberg-Jurström ske via kroppslig förståelse, uttryck, kontexter, associationer och interaktioner. Frågan är om några av dessa resurser skulle kunna hjälpa nybörjarelever till att känna sig bekväma en situation som denna. Den variation av resurser som Sandberg-Jurström tar upp skulle antagligen kunna inkluderas i sångpedagogernas undervisning så både Lärare A1 och A2 vill undvika för mycket samtal kring hur det känns för eleven.

Säljö (2005) skriver att människor är tvungna att mediera redskap för att kunna agera i olika situationer. Säljö menar att olika redskap hjälper oss människor att organisera omvärlden i olika mönster och kategorier. Gaunt och Hallam (2009) tar i sin text upp olika skillnader som berör själva musiken. Skillnader som kan förekomma är användandet av notation, improvisationens roll, muntliga traditioner och relationen mellan komposition och framförande. Proba (2013) skriver att studiens informanter anser att eleven både måste lära sig att förstå och behärska röstens funktioner oavsett genre. Resultatet i studien antyder att sångpedagogerna själv beslutar om vilken genre det ska arbetas med på lektionen samtidigt som eleven vid vissa tillfällen får vara med och bestämma. I resultatet framkommer att eleven måste lära sig hur sånglektionens olika redskap så som olika tekniker, genrer och termer medieras på rätt sätt. När eleven medierar redskapen på rätt sätt kan agerande i situationen göras.

6.1.3 Det egna genreintresset som redskap i sångundervisningen

I intervjuerna visar det sig att de flesta av pedagogerna tror att deras eget genreintresse i någon mån påverkar sångundervisningen. Sångpedagogerna menar att repertoaren är större inom den genre de själva helst sjunger i, att det är roligare att undervisa i den genre de själva gillar samt att det är där spontana idéer snabbast uppkommer. Detta resultat visar att sångpedagogerna har en större bredd gällande medierande redskap i sin "hemmagenre" som de sedan kan använda sig av i undervisningen. En av pedagogerna anser att hens "hemmagenre" oftast är samma som elevernas vilket gör att färre reflektioner kring genreval görs i undervisningen. Enligt Vygotskij (1999) är det av stor vikt att läraren gör sitt ämne intressant för eleven genom att koppla ihop deras minne med deras intresse. Vygotskij menar att människors emotionella färgningar påverkar vad som läggs på minnet och att det då är viktigt att läraren inte

glömmer bort att väcka elevens känsla. Då det i resultatet framgår att sångpedagogerna låter eleven sjunga i den genre som hen känner sig mest hemma i samtidigt som många andra genrer försöks ”täckas in” i sångundervisningen är möjligheten till att arbeta med en genre där elevens känsla väcks stor. Studiens resultat visar som sagt på att sångpedagogerna tror att deras eget genreintresse påverkar sångundervisningen i någon mån genom repertoar, idéer och personlig smak. Gör detta att vissa genrer premieras mer än andra i sångundervisningen? Vygotskijs resonemang kring vikten av att väcka elevens intresse gäller nog även pedagogen i stor utsträckning. Pedagogerna i studien har själva musicerat eftersom deras sångpedagog kopplade ihop deras minne med deras intresse. På samma sätt arbetar sångpedagogerna idag med sina elever. Det egna genreintresset är med stor sannolikhet svårt att undvika i en undervisningssituation. Som pedagog är det viktigt att vara medveten kring de val som görs i undervisningen.

Av resultatet framgår att pedagogerna trots sitt eget genreintresse är relativt bekväma med att undervisa i andra genrer. Resultatet visar att pedagogernas musiklyssnande varierar då fokus bland annat ligger på tolkning eller vilket humör de befinner sig på. En av sångpedagogerna menar att genretillhörighet på musiken hen lyssnar på inte är särskilt relevant då hen ser rösten som en slags klanglåda där olika spännande saker kan arbetas med. Lärare K1 och K2 menar att de känner sig bekväma med att undervisa i olika genrer men att den klassiska genren är den de känner sig mest hemmastadd i. Lärare A1 och A2 menar att de både tycker om att lyssna på och sjunga musik från olika genrer samt att musikens genretillhörighet inte är särskilt väsentlig. Resultatet visar att sångpedagogerna anser sig ha tillräckligt med medierande redskap i de olika genrerna för att kunna undervisa i dessa. I resultatet framkommer också att sångpedagogerna anser att arbetet med olika genrer är viktigt. I examensarbetet skrivet av Proba (2013) framkommer att studiens informanter anser att rösten är ett och samma instrument oberoende av vilken genre eleven sjunger i. Informanterna menar att det är den tekniska klangfärgen som avgör vilken genretillhörighet rösten har. Informanterna i Probas studie menar att det är av stor vikt att läraren berättar skillnaderna mellan röstbehandlingens olika tekniska fokus om eleven vill röra sig mellan olika genrer.

6.2 Metoddiskussion

Studiens intervjuer gjordes med hjälp av semistrukturerade intervjuer vilket jag tycker har fungerat bra. Inför intervjuerna strukturerade jag upp femton frågor som jag placerade i tre olika kategorier. Eftersom jag som forskare hade ett tydligt mål med vad jag ville få ut av intervjuerna passade denna intervjuform mig bra. Bryman (2011) skriver att den kvalitativa forskningen innebär att forskaren vill kunna uppfatta saker genom de medverkandes ögon. Varje intervju som har genomförts har gett olika vinklar på hur man som sångpedagog kan arbeta med undervisningens innehåll och upplägg. Intervjuerna skiljdes sig åt väldigt mycket i både karaktär och upplägg då vissa intervjupersoner var mer pratsamma än andra. Intervjuerna skiljde sig också åt gällande frågornas relevans. Under den ena intervjun kändes en fråga viktigt för intervjupersonen medan den i den andra intervjun kändes överflödigt. Studien har utgått från en komparativ forskningsdesign. Bryman menar att denna typ av design används då två eller flera fall jämförs med varandra.

Inför och under intervjuerna kunde jag känna en viss osäkerhet kring vilka frågor som var relevanta att ställa följdfrågor på. Jag försökte vara uppmärksam på vad intervjupersonerna berättade samt vad de som pedagoger tryckte på som väsentliga delar i deras undervisning. Kvale och Brinkmann (2014) menar att intervjuernas information i mångt och mycket beror på intervjuarens färdigheter och personliga omdöme gällande ställandet av frågor.

Då semistrukturerade intervjuer har valts som intervjuform i denna studie kanske annan för studien intressant information har gått förlorad. Antagligen hade annan information kring sångpedagogers genreval i undervisningen uppkommit om intervjuformen istället hade varit ostrukturerad. Om den ostrukturerade intervjuformen hade använts skulle fritt samtal skett mellan mig som intervjuare och intervjupersonerna. Dock hade då en komparativ design varit svår att applicera på studien.

6.3 Arbetets betydelse

Arbetets resultat har gett mig intressanta insikter gällande genreval i sångundervisningen på gymnasiet då detta är ett ämne jag har funderat mycket på under mina år på musikhögskolan. Föreliggande studie har gjort att jag nu har skaffat mig en bredare kunskap kring genrevalens påverkan på undervisningen, hur olika genrer kan integreras i sångundervisningen och hur dessa på ett realistiskt sätt kan kopplas till skolans läroplan och kunskapskrav. Studiens resultat visar på att den ena musikgenren inte behöver utesluta den andra utan att bredden hos sångpedagoger och deras undervisning är en tillgång i sig. Studien visar också på att musklärare inte ska vara rädda för att integrera sin ”hemmagenre” i undervisningen. Dock bör den integreras på ett medvetet sätt både som del i undervisningen och i kunskapskraven.

Likheter och skillnader kring pedagogernas val av genre i sångundervisningen har konkretiserats. I resultatet har olika tankar kring lektionernas innehåll och genreval uppmärksammats samt hur lektionens innehåll och upplägg kopplas ihop med läroplanen. Sångpedagogernas olika musikaliska bakgrunder presenteras också i resultatet då detta har relevans för deras medvetna och omedvetna genreval i sångundervisningen.

Jag hoppas att detta arbete kan skapa en större förståelse kring hur olika sångpedagoger tänker kring val av genre och lektionsinnehåll och hur dessa val kan kopplas till läroplanen och kunskapskraven. Tidigare forskning inom området är inte särskilt stor vilket gör att denna studie känns väldigt relevant att genomföra. Jag hoppas också att denna studie kan skapa ett intresse hos läsare och att jag på detta sätt har inspirerat dem till att själva forska inom liknande område.

6.4 Fortsatt forskning

Under skrivandet av detta arbete har jag tänkt på att det hade varit intressant att göra samma studie fast med fler intervjupersoner. Då genreval i sångundervisningen är ett ganska brett område skulle det vara intressant att se om ett större antal intervjupersoner hade påverkat studiens resultat på något intressant sätt. Vid fortsatt forskning på området skulle det också vara intressant att inkludera andra genrer utöver de två som denna studie innefattar. Genom att intervjua ett större antal pedagoger med olika musikaliska bakgrunder och inriktningar skulle studiens relevans öka för både sångpedagoger och musklärare.

Under skrivprocessen uppkom också tankar kring hur det hade varit om flera olika instrumentgrupper hade inkluderats i studien. Denna studies storlek är tyvärr för liten för att denna tanke skulle kunna gå att genomföra men i en större studie kanske detta hade varit möjligt.

Intervjuerna i denna studie gjordes delvis med sångpedagoger jag har haft som handledare under mina praktikperioder på musikhögskolan. Anledningen till varför jag kontaktade dessa intervjupersoner är för att jag på ett eller annat sätt ser upp till var och en av dem både som sångpedagoger och musiker. Då jag och intervjupersonerna har träffat varandra innan intervjuerna ägde rum ledde detta till att intervjuerna var avslappnade och okonstlade. Hur hade intervjuerna upplevts om de gjordes med sångpedagoger som jag sedan tidigare inte har nå-

gon relation till? Frågan är om intervjuerna hade varit lika avslappnade och om intervjupersonerna hade pratat och diskuterat lika mycket om olika saker som de gjorde nu?

Denna studie är kvalitativ då fokus och intresse låg på att höra hur intervjupersonerna själva resonerade kring olika saker i sångundervisningen. Dock hade det varit intressant att göra en liknande studie där utgångspunkten var kvantitativ. På så vis hade resultatet kunnat visa på ett generellt utslag där sångpedagogernas personliga åsikt inte var av lika stor betydelse.

Referenser

- Andersson, R. (2005). *Var får instrumentallärarna sina pedagogiska idéer ifrån? Om bakgrunden till didaktiska ställningstaganden* (Licentiatuppsats). Lund: Musikhögskolan i Malmö. Tillgänglig: <http://portal.research.lu.se/ws/files/5713704/625769.pdf>
- Bjørndal, C.R.P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber förlag.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Dale, E. L. (1998). Lärande och utveckling i lek och undervisning. I I. Bråten (Red.), *Vygotskij och pedagogiken* (s. 33-59). Lund: Studentlitteratur.
- Gaunt, H. & Hallam, S. (2009). Individuality in the learning of musical skills. I S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (Red.), *The oxford handbook of music psychology* (s. 274-284). Oxford: Oxford University Press.
- Hallam, S. (2009). Motivation to learn. I S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (Red.), *The oxford handbook of music psychology* (s. 285-294). Oxford: Oxford University Press.
- Hultberg, C. K. (2009). En kulturpsykologisk modell av musikaliskt lärande genom musicerande. *Nordisk musikkpedagogisk forskning, årbok 11*, s.49-68.
- Kask, J. (1976). Genre. I *Sohlmans musiklexikon*. 3, Fuga- Kammar. Stockholm: Sohlman.
- Kroksmark, T. (Red.). (2011). *Den tidlösa pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lilliestam, L. (2006). *Musikliv – Vad människor gör med musik – och musik med människor*. Göteborg: Bo Ejeby Förlag.
- Proba, R. (2013). *Sångundervisning i olika genrer – En jämförande studie av sångundervisning inom klassisk sång och pop-sång* (Examensarbete). Arvika: Musikhögskolan Ingesund, Karlstads universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:645937/FULLTEXT01.pdf>
- Rostvall, A- L., & West, T. (1998). *Handlingsutrymme – Om utvecklingsarbete i musikundervisning*. Stockholm: KMH Förlaget.
- Sandberg, R. (1996). *Musikundervisningens yttre villkor och inre liv – Några variationer på ett läroplansteoretiskt tema* (Doktorsavhandling). Stockholm: HLS förlag.
- Sandberg-Jurström, R. (2016). Kroppsliga representationer för musikaliskt meningsskapande i sångundervisning. *Nordisk musikkpedagogisk forskning, årbok 17*, 167-196.
- Skolverket. (2011). *Ämnesbeskrivning- musik*. Hämtad 2017-03-14, från

https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/sok-amnen-kurser-och-pro-gram/subject.htm?subjectCode=MUS&courseCode=MUSINS01S&lang=sv&tos=gy#anchor_MUSINS01S

- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.
- Säljö, R. (2005). *Lärande & kulturella redskap – om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Säljö, R. (2012). Den lärande människan- teoretiska traditioner. I U.P. Lundgren, R. Säljö & C. Liberg (Red.), *Lärande skola bildning – grundbok för lärare* (s. 185- 196). Stockholm: Natur & kultur.
- Codex. (2015). *Informerat samtycke*. Hämtad 2017-05-04, från <http://www.codex.vr.se/manniska2.shtml>
- Codex. (2015). *Personuppgifter*. Hämtad 2017-05-04, från <http://www.codex.vr.se/manniska3.shtml>
- Vygotskij, L. (1999). Tänkande – Förstärkning och reproduktion av reaktioner. I G. Lindqvist (Red.), *Vygotskij och skolan – Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet* (s.83- 105). Lund: Studentlitteratur.
- Walker, E. D. (1989). *Teaching music – Managing the successful music program*. New York: Schirmer Books.
- Waite, N. (2013). *Sång i jazzgenren på gymnasienivå – En intervjustudie av fyra sångpedagogers syn på undervisning och arbetssätt inom genreområdet jazz* (Examensarbete). Arvika: Musikhögskolan Ingesund, Karlstads universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:645939/FULLTEXT01.pdf>

Bilagor

Bilaga 1

Information om forskningsstudie!

Lektionsinnehåll i sångundervisningen på gymnasiet- hur skiljer lektionerna sig åt beroende på lärare?

Jag heter Sophie Adamsson och går sista året på musiklärarlinjen med huvudinstrument sång på Musikhögskolan Ingesund i Arvika och kontaktar dig angående deltagande i mitt examensarbete.

Syftet med studien är att undersöka hur gymnasieelevers individuella sånglektioner skiljer sig åt i innehåll. Jag vill med studien ta reda på hur sånglärare arbetar med sångundervisningen på gymnasiet. För att studera detta kommer jag att göra en intervjustudie som videofilmas.

Din medverkan innebär att intervjuerna samt videofilmerna endast kommer att användas för det aktuella examensarbetet och de kommer att förvaras så att ingen obehörig kan komma åt dem. Du kommer att garanteras anonymitet i studien. Deltagandet är frivilligt och du kan om så önskas avbryta ditt deltagande i studien när du vill.

Jag vill att du som informant ger ditt samtycke till att bli intervjuad, ger tillåtelse till i vilka sammanhang intervjuuttalanden får redovisas samt tar ställning till om uttalanden och beskrivna handlingar i intervjuerna bör vara anonyma eller ej.

Sophie Adamsson
Musikstuderande
Musikhögskolan Ingesund
Karlstads universitet
671 91 Arvika
Mobil:

Samtycke till medverkan i forskningsstudie

Jag samtycker till att bli intervjuad.

JA

Jag samtycker till att bli videoinspelad under intervjun.

JA   NEJ

Jag tillåter att videoinspelningen visas i följande sammanhang:

Endast för forskaren själv.

För forskaren och handledaren för arbetet.

Jag vill att mina beskrivna handlingar och mina uttalanden i intervjuerna ska vara anonyma om de redovisas.

JA   NEJ

Jag anser att den information jag har fått om studien är tillräcklig.

JA   NEJ

Namn: _____

Lärare/elev/student i (ämne): _____

Lärare elev/student på (skola): _____

Ålder: _____ Antal år som verksam lärare/student/elev: _____

Instrument: _____

Huvudsaklig hemvist inom (genreområde): _____

Datum, ort och namn: _____

Bilaga 2

De 15 frågorna jag kommer ställa till dig är uppdelade i 3 olika underrubriken:

- Din musikaliska bakgrund
- Hur du tänker kring ditt lektionsupplägg och dess innehåll
- Det centrala innehållet och kunskapskraven i Lgy11

Intervjufrågor

Informantens musikaliska bakgrund

1. Kan du kort berätta för mig om hur du började musicera?
2. Vad har du för musikalisk utbildning?
3. Vad lyssnar du på för musik om du själv får välja?
4. Vilken genre känner du dig mest hemma i?
5. Har du arbetat och fördjupat dig i någon annan genre än den du känner dig mest hemma i?

Lektionsupplägg och innehåll

1. Hur ser upplägget ut på dina individuella sånglektioner?
2. Skiljer sig ditt upplägg åt beroende på om eleven är nybörjare eller om den har sjungit ett tag?
3. Får eleven vara med och bestämma stycken/låtar som ni ska arbeta med i sångundervisningen?
4. Vad gör du om en elev vill sjunga och arbeta med en genre som inte är den du själv känner dig mest hemma i?
5. Hur medveten är du kring dina val av genrer i sångundervisningen?
6. Vilka aktiva val kring genre i din sångundervisning gör du?
7. Tror du att ditt eget genreintresse styr innehållet på din undervisning och i så fall på vilket sätt?

Det centrala innehållet och kunskapskraven i Lgy11

1. På vilka sätt anpassar du ditt lektionsinnehåll till kunskapskraven och det centrala innehållet i Lgy11?
2. Hur ser en grundläggande repertoar i sångundervisningen ut på gymnasiet för dig personligen?

3. Hur arbetar du och eleven med olika grundläggande musikaliska stildrag, tolkningar och former?

Har du några frågor du vill ställa?